Activiteitenplan

IJsselstein, Panoven

Gemeente IJsselstein

Datum: 10 december 2013

Projectnummer: 110201

INHOUD

1 Planomschrijving 3
1.1 Inleiding 3
1.2 Ligging plangebied 3
1.3 Huidige situatie plangebied 3
1.4 Omschrijving activiteiten en werkzaamheden 5
1.5 Wijze van uitvoering activiteiten 6
1.6 Doel en belang van activiteiten 6
1.7 Planning van de activiteiten 8
1.8 Betrokken deskundige 9

2 Wettelijk kader 10
2.1 Gebiedsbescherming 10
2.2 Soortenbescherming 10
2.3 Zorgplicht 11

3 Toetsing 12
3.1 Positie plangebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden 12
3.2 Verspreiding van beschermde soorten in en nabij het plangebied 13
3.3 Verantwoording verspreidingsinformatie 19

4 Effectbeoordeling 20
4.1 Beschermde gebieden 20
4.2 Soortenbescherming 20
4.3 Verantwoording effectenstudie 21

5 Mitigerende maatregelen 23
5.1 Maatregelen om schade aan soorten te voorkomen 23
5.2 Kwetsbare periode 24
5.3 Ecologisch werkprotocol 25
5.4 Planning 28

6 Conclusie 29
6.1 Gebiedsbescherming 29
6.2 Soortenbescherming 29
6.3 Aanbevelingen 30

Bijlage 1: literatuurlijst
Bijlage 2: quick scan flora en fauna
Bijlage 3: nader ecologisch onderzoek vissen
Bijlage 4: nader ecologisch onderzoek vleermuizen
Bijlage 5: inrichtingsschets plangebied
Bijlage 6: logboek werkzaamheden

1 Planomschrijving

1.1 Inleiding

In IJsselstein (gemeente IJsselstein, provincie Utrecht) is in het gebied tussen de Hogedijk, Panoven en Baronieweg de realisatie van twee supermarkten en bedrijvigheid beoogd. Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd is toetsing aan de natuurregelgeving. In 2010 is door AT Milieu-advies B.V een quick scan uitgevoerd voor fase 1 van het bestemmingsplan (Groot, 2010). SAB heeft voor fase 2 van het bestemmingsplan in mei 2013 een verkennende quick scan flora en fauna uitgevoerd. In navolging van het verkennend onderzoek is in de zomer van 2013 nader ecologisch onderzoek uitgevoerd naar vleermuizen en vissoorten. Uit het nader onderzoek blijkt dat beschermde soorten in het plangebied voorkomen.

Ten behoeve van bescherming van deze soorten is voorliggend activiteitenplan opgesteld. In het plan worden mitigerende maatregelen beschreven waarmee negatieve, verstorende effecten tot een minimum worden beperkt. Om die reden wordt ontheffing aangevraagd voor het overtreden van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Artikel 11: *het is verboden nesten of andere vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde soorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.*

De opbouw van voorliggende rapportage is gebaseerd op het aanvraagformulier voor een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Het activiteitenplan dient dus ook ter onderbouwing van de ontheffingsaanvraag.

1.2 Ligging plangebied

Globale ligging plangebied (luchtfoto: Google Earth, bewerking SAB)

Locatie plangebied:	X-coördinaat (RD): 132.367,8174 meter Y-coördinaat (RD): 447.521,3106 meter

1.3 Huidige situatie plangebied

IJsselstein ligt ten westen van Nieuwegein, ten zuidwesten van Utrecht en ten noorden van Vianen. Het plangebied ligt in het oosten van IJsselstein in de nabijheid van

de rijksweg A2. De directe omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door de rivier de “Hollandse IJssel”, het nationaal landschap “het groene hart” in het noorden, westen en zuiden van gemeente IJsselstein en de rivier de “Lek” in het zuiden. Het plangebied wordt begrenst door de Baronieweg in het zuiden, de Panoven in het westen, de Hogedijk in het oosten en noordoosten en bebouwing in het noorden.

In de huidige situatie wordt het plangebied omgeven door stedelijke bebouwing in het noorden en oosten. Ten westen ligt het bedrijventerrein “Paardenveld” en ten zuiden liggen de bedrijventerreinen “Lagedijk” en “Over Oudland”. Binnen het plangebied staat geen bebouwing en zijn diverse groene elementen (weide, groenstroken, bomen) en infrastructuur (wegen, watergangen) aanwezig.

Globale indruk plangebied; groenstrook aan de Boerhaavelaan nabij kruising met Panoven, berm aan de Panoven ter hoogte van de kruising met de Boerhaavelaan, plangebied bezien vanaf de Panoven, Parallelweg met aan weerszijde een groenstrook met Essen, Parallelweg en plangebied (fase 1) bezien vanaf de kruising Parallelweg – Maria Montessoristraat, te verbreden sloot aan de Tinbergenlaan (rechts) en Baronieweg (links) (SAB, 2013).

1.4 Omschrijving activiteiten en werkzaamheden

Voor de toekomstige plannen verdwijnen delen van de huidige infrastructuur en opgaand groen. Er is beoogd de aanwezige weide (1), de groenstrook aan de Panoven (2) en de bomen met groenstrook aan de Parallelweg (3) te verwijderen. De Parallelweg verdwijnt en wordt vervangen door een fietspad (4).
Tevens wordt een nieuw permanent watervoerend element tussen de Baronieweg en de Tinbergenlaan gerealiseerd (5), de huidige greppel aan de noordzijde van de Parallelweg wordt gedempt en parallel aan de Baronieweg (tussen het te realiseren fietspad en de Baronieweg) wordt een nieuwe watergang gerealiseerd (6). Daarnaast is op de groenstrook tussen de Baronieweg en de te realiseren watergang de aanplant van nieuwe bomen voorzien (7). In de onderstaand afbeelding zijn de locaties van de ingrepen weergegeven. In bijlage 5 is de inrichtingsschets in groter formaat opgenomen.

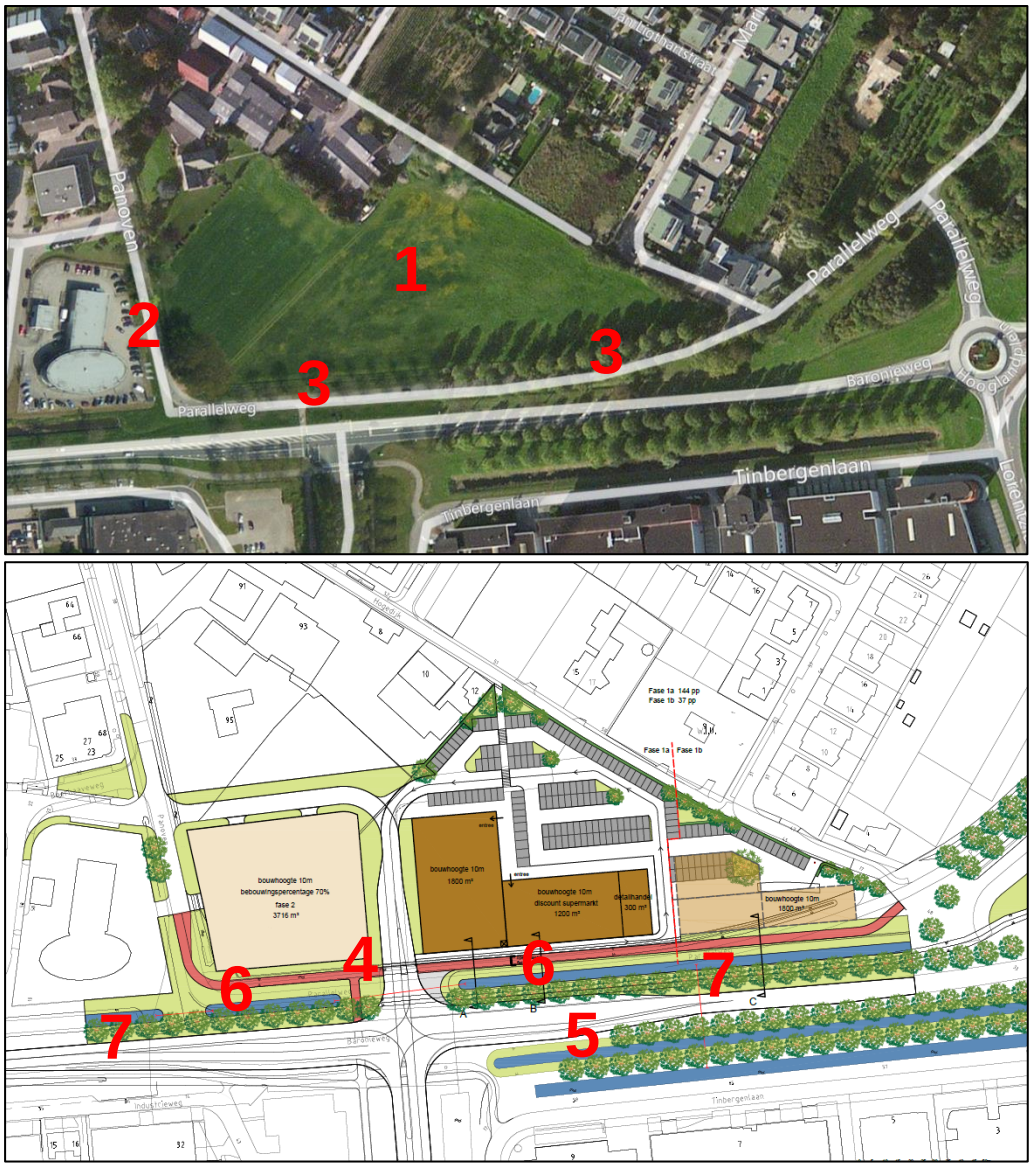

Huidige situatie plangebied met locatie van de beoogde ingrepen (boven) en inrichtingsschets van het plangebied met te realiseren nieuwe infrastructuur en opgaand groen (onder).

1.5 Wijze van uitvoering activiteiten

Te allen tijde worden de werkzaamheden met zorg uitgevoerd. Dit houdt in dat er tijdens de werkzaamheden rekening met (beschermde) plant- en diersoorten wordt gehouden. De volgende werkwijzen zijn tijdens de realisatie van de plannen van toepassing:

1. de werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd;
2. in het broedseizoen van vogels (globaal half maart tot half juli) mogen de vegetatie, bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. Werkzaamheden tijdens deze periode zouden leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces;
3. op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
   - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
   - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in zomer, voorjaar en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
   - het rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)seizoen. Zodat het plangebied ongeschikt is voor dieren.

1.6 Doel en belang van activiteiten

1.6.1 Belang van de activiteit

Duurzaam ruimtegebruik
Onderhavig plangebied betreft een restkavel tussen bestaande bedrijventerreinen en het woongebied Panoven. Hiermee sluit het plan aan bij het verstedelijkingsbeleid van de provincie dat zich primair richt op ontwikkelingsmogelijkheden binnen het bestaand stedelijk gebied. Ook de Regio Utrecht zet in op binnenstedelijk bouwen. Door herinrichting van het gebied Panoven-Hogedijk wordt een restkavel ingevuld en wordt aangesloten bij de overige bedrijfsbebouwing in de omgeving. Bovendien betreft een deel van de detailhandel die zich in het plangebied wil vestigen, detailhandel die deels op dit moment al elders in de kern IJsselstein is gevestigd. Hierdoor is er sprake van duurzaam ruimtegebruik. Het plan sluit derhalve goed aan bij de Ladder voor Duurzame Verstedelijking.

Kwaliteitsimpuls voorzieningenstructuur
Onderhavige ontwikkeling in bestaand stedelijk gebied draagt bij aan de regionale werkgelegenheid en draagt tevens zorg voor een groot deel van de (centrum) stedelijke en dorpse dynamiek. Uit onderzoek van BRO (2009) blijkt dat de bestaande supermarkten relatief klein zijn, terwijl een grotere supermarkt met meer reikwijdte ontbreekt. Op het gebied van dagelijks- en niet-dagelijks winkelaanbod heeft BRO aangetoond dat er een kwaliteitsslag gemaakt kan worden. De komst van twee supermarkten vergroot het winkelaanbod voor de consument en draagt daarin bij aan de

aantrekkingskracht van de historische binnenstad van IJsselstein. De bereikbaarheid van het plangebied en het ten westen daarvan gelegen bedrijventerrein wordt tevens verbeterd, wat de concurrentiepositie van reeds bestaande voorzieningen en bedrijvigheid versterkt.

Maatschappelijk belang
De herinrichting van het gebied Panoven-Hogedijk speelt sterk in op een maatschappelijke behoefte. Uit onderzoek blijkt dat er een sterke behoefte is aan de komst van een discountsupermarkt. Onderhavig plan voorziet in deze behoefte. Deze wens is ook gehoord uit een geraadpleegd panel van inwoners. De vergrijzing in de gemeente en de daarmee gepaard gaande daling van de gemiddelde koopkracht per huishouden (CBS: 2011) vragen om winkelformules die inspelen op deze demografische trends. De komst van een discountsupermarkt speelt hier op in. Zowel vanuit de bewoners zelf als vanuit demografische trends is er dan ook sprake van een goede *match* tussen vraag en het nieuwe aanbod. De goede ontsluiting van het gebied Panoven-Hogedijk zorgt voor goede reikwijdte van de nieuwe discountsupermarkt.

Het rooien van de bestaande bomenrij aan de Parallelweg vindt plaats ten behoeve van de verkeersveiligheid en ontsluiting van het plangebied. Tevens vindt compensatie plaats door de aanleg van een nieuwe bomenrij aan de noordzijde van de Baronieweg die kan dienen als nieuwe vliegroute voor beschermde soorten. Er bestaat geen mogelijkheid om vanaf de zijde van de Maria Montessoristraat het plangebied in te rijden. De bestaande parallelweg zal worden gebruikt ter bevoorrading van de supermarkt. Het vrachtverkeer blijft zodoende afgeschermd van de woningen in de Panoven aan de noordzijde van het gebied. De verkeersdruk van dit goederenverkeer concentreert zich zodoende aan de zuidzijde van de supermarkt en geenszins op de publiekstoegankelijke parkeerplaats ten noordwesten van de supermarkt.

Door het weghalen van de bomenrij kan er een breed fietspad worden aangelegd, welke begeleid wordt door de aanleg van een nieuwe watergang om in een goede landschappelijke inpassing te voorzien. Ook zorgt deze inrichting ervoor dat fietsers de ruimte krijgen op een drie meter breed pad, waardoor zij geen gevaar zullen vormen voor het aanwezige vrachtverkeer. De nieuwe inrichting voorziet zodoende in een goede verkeersveiligheid voor het fietsverkeer.

Op het gebied van efficiënt ruimtegebruik, een kwaliteitsimpuls voor de bestaande voorzieningenstructuur en maatschappelijk belang resulteert de ontwikkeling van Panoven-Hogedijk tot multifunctioneel werk- en winkelgebied in een kwaliteitsimpuls voor het plangebied en de binnenstad van IJsselstein.

1.6.2 Afweging van alternatieven

Het bebouwen van de restkavel voorziet in duurzaam ruimtegebruik. Aangezien er een sterke behoefte is aan een discountsupermarkt, zou deze anderzijds op een perifere locatie gebouwd moeten worden, omdat er weinig fysieke ruimte resteert binnen de bebouwde kom van IJsselstein. Dit zal leiden tot ruimtelijke versnippering en komt de aantrekkelijkheid van de binnenstad niet ten goede. Deze strategie sluit niet goed aan bij de Ladder voor Duurzame Verstedelijking, de ambities van de provincie en de regio en de wens van de gemeente IJsselstein om het voorzieningenniveau van de binnenstad te versterken op een binnenstedelijke locatie. Aangezien IJsselstein is

omgeven door Nationaal Landschap het Groene Hart verdient binnenstedelijk bouwen sterk de voorkeur.

Bij het laten staan van de bestaande bomenrij aan de Parallelweg, komt de verkeersveiligheid van fietsers in het geding en resulteert de afwezigheid van een nieuwe watergang in een afname in afwateringscapaciteit en een minder goede landschappelijke inpassing van de zuidelijke vrachtverkeersontsluitingsweg. Bevoorrading aan de andere zijde van het plangebied is praktisch onuitvoerbaar en onwenselijk gezien de overlast die dit met zich mee brengt voor de omliggende woningen in de Panoven en voor het winkelend publiek.

1.6.3 Dwingende reden van groot openbaar belang

De ontwikkelingen in de Panoven-Hogedijk spelen in op een actuele maatschappelijke behoefte. Het huidige ontwerp is de meest optimale situatie waarbij de verkeersveiligheid, geluidshinder en hinder voor omwonenden het best gewaarborgd blijft (aspect veligiheid). Het nieuwe werk- en winkelgebied vergroot de aantrekkingskracht van de binnenstad van IJsselstein, speelt in op demografische trends door de realisatie van een discountsupermarkt (sociaaleconomisch aspect) en voorkomt ruimtelijke druk op het buitengebied door een restkavel in te vullen.

1.7 Planning van de activiteiten

Het plangebied heeft een totale oppervlakte van circa 2,5 hectare bruto (circa 1,5 hectare netto) en wordt opgedeeld in twee fasen. Op navolgende afbeelding is een voorlopige inrichtingsschets van het plangebied weergegeven. Deze inrichtingsschets is ter verduidelijking tevens als bijlage bij onderhavig bestemmingsplan toegevoegd.

Fase 1
Fase 1 bestaat uit fase 1a en 1b. De gronden in fase 1 zijn bestemd voor bedrijvigheid. In fase 1a is maximaal 3.300 m^2 specifiek bestemd voor detailhandel. De detailhandel bestaat uit twee supermarkten (waarvan één discounter) en overige detailhandel. De supermarkten hebben samen een oppervlakte van maximaal 3.000 m^2. Daarnaast blijft er 300 m^2 over voor de overige detailhandel. Fase 1b ligt ten oosten van fase 1a. In dit gebied is ruimte voor 1.800 m^2 aan overige bedrijvigheid.

Fase 2
Fase 2 is ten westen van de doorgetrokken Nijverheidsweg gelegen. Ook dit gebied is bestemd voor bedrijvigheid. Het bouwvlak heeft een oppervlakte van circa 3.700 m^2, waarvan maximaal 70% bebouwd mag worden.

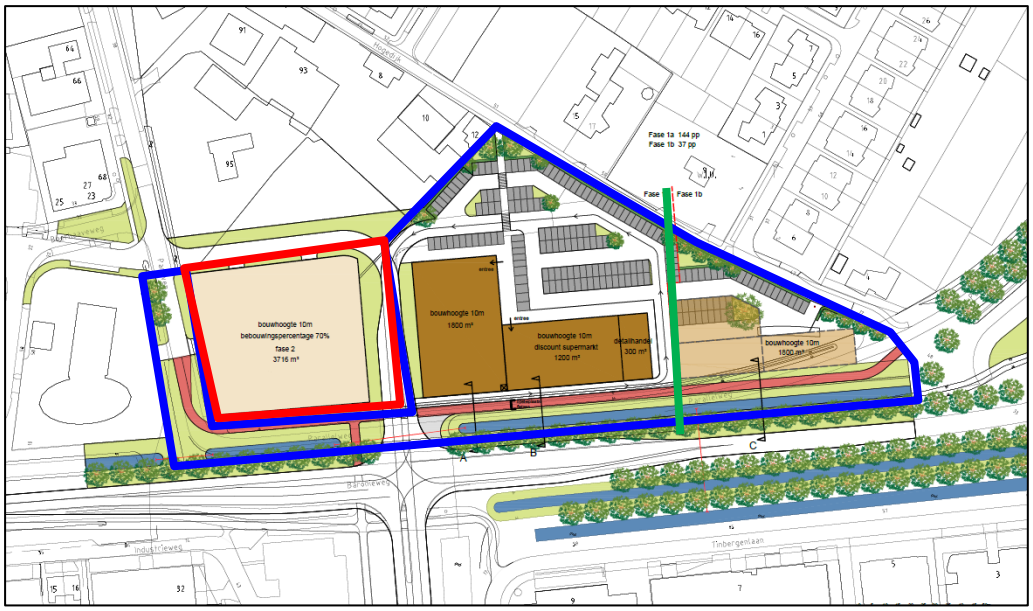

Voorlopige inrichtingsschets plangebied met globale aanduiding fase 1 (blauw) en fase 2 (rood) en grens tussen fase 1a en fase 1b (groen) (bron: SAB)

Voordat beide fases worden gerealiseerd, worden het netwerk aan infrastructurele voorzieningen uitgerold. Globaal is de planning van de ontwikkeling van het gehele gebied als volgt:

1 Realisatie infrastructuur: april – augustus 2014
2 gronden fase 1 bouwrijp maken: augustus – december 2014
3 start realisatie fase 1: begin 2015;
4 bouwrijp maken gronden fase 2: medio 2015;
5 start bouw fase 2: eind 2015.

1.8 Betrokken deskundige

SAB
Betrokken medewerker: S.P.E. van der Zon, MSc.
Functie: Ecoloog
Kwalificaties: opgeleid in Biologie en Ecologie (Wageningen Universiteit)
Specialisatie: vleermuizen, zoogdieren, vogels, amfibieën en vissen.

SAB is een multidisciplinair adviesbureau op het gebied van ruimtelijke ordening. Een kennisorganisatie met meer dan 50 jaar ervaring voor het maken en vormgeven van plannen en ontwerpen, het geven van adviezen en het opzetten en begeleiden van projecten en processen. SAB is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en werkt volgens de door het netwerk voorgestelde gedragscodes en protocollen. Onze ecologisch adviseurs hebben uitgebreide kennis en ervaring op het gebied ecologische advisering en (veld-)onderzoek naar diverse soortgroepen. Daarnaast zijn de medewerkers actief bij verschillende kennisintensieve organisaties zoals de regionale vogel-, vleermuis- en zoogdierwerkgroepen.

2 Wettelijk kader

2.1 Gebiedsbescherming

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Hierin zijn de reeds bestaande staatsnatuurmonumenten ook opgenomen. Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegde gezag.

2.2 Soortenbescherming

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfsplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).
- het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheems diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen (artikel 12).

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

1 beschermingscategorie 1:
Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfsplaatsen van deze soorten worden aangetast;
2 beschermingscategorie 2:
Voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.
Als wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode geldt deze naast de bovengenoemde soorten ook voor vogels. In zo'n gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;
3 beschermingscategorie 3:
Voor ongeveer honderd zeldzame soorten geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dienen plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen) van leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Economische Zaken.

2.3 Zorgplicht

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat voorafgaand aan sloop-, grond-, of bouwwerkzaamheden wordt gecontroleerd of dat negatieve gevolgen voor aanwezige soorten kunnen worden voorkomen door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

3 Toetsing

3.1 Positie plangebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden

3.1.1 Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied ligt niet in of nabij een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet. Het dichtstbijzijnde gebied beschermd in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 betreft het Natura 2000-gebied “Uiterwaarden Lek”. Dit beschermde gebied ligt op ongeveer 5800 meter afstand. Gezien tussenliggende elementen (stedelijke bebouwing, agrarisch gebied) en de grote afstand zijn zowel directe als indirecte negatieve effecten van de plannen op het beschermde gebied niet te verwachten.

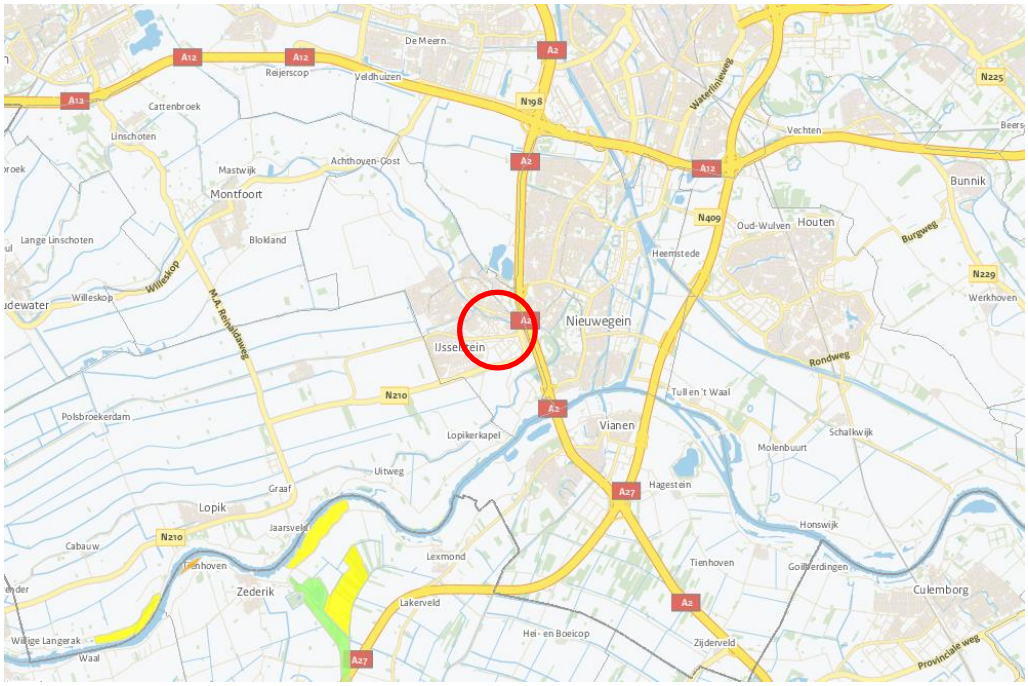

Ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden.

3.1.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied ligt niet binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), maar het gebied “Hollandse IJssel” en het “IJsselbos” in de directe omgeving van het plangebied zijn wel aangewezen als EHS. Gezien de ligging buiten de EHS is geen sprake van directe aantasting van de EHS. Indirecte effecten zijn ook niet te verwachten gezien de reeds tussenliggende verstorende elementen zoals de rijksweg A2 en stedelijke bebouwing. Negatieve effecten op de EHS zijn niet te verwachten.

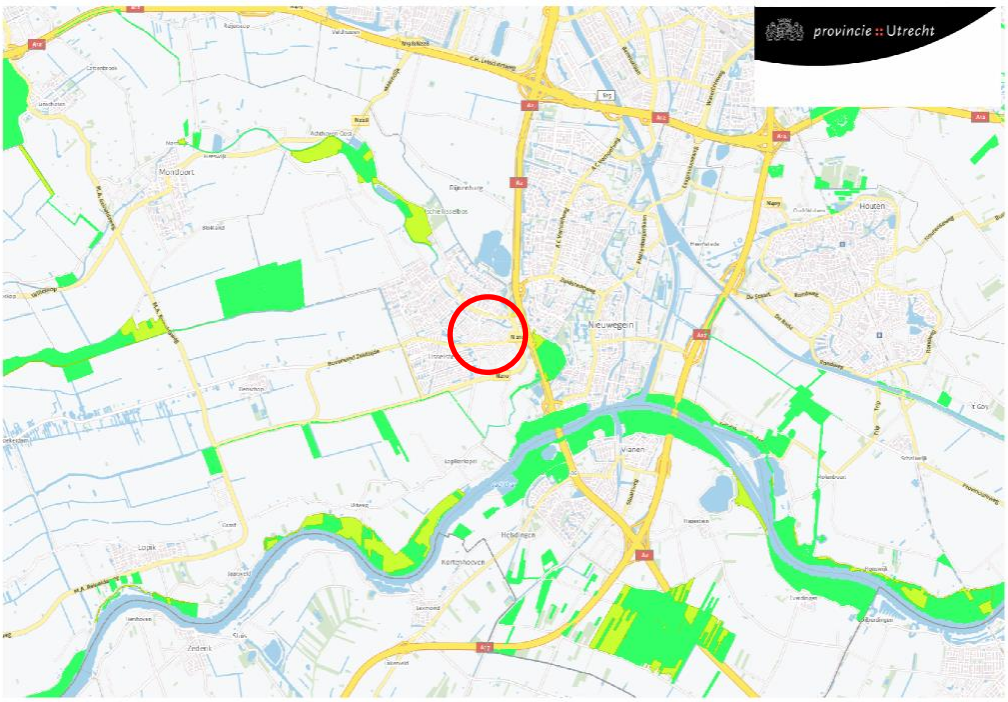

Ligging van het plangebied ten opzichte van de EHS en de Groene contour.

3.2 Verspreiding van beschermde soorten in en nabij het plangebied

3.2.1 Vaatplanten

Binnen het plangebied zijn potentiële natuurlijke groeiplaatsen voor planten aanwezig. Het grootste deel van het plangebied bestaat uit weides en groene stroken en bermen langs de Panoven, Parallelweg, Boerhaaveweg en rondom de sloot nabij de Tinbergenlaan. Ten tijde van het veldbezoek waren de groene stroken, bermen en weide niet gemaaid, met uitzondering van de groenstrook op de Boerhaavelaan. Langs de randen van de weide en op de groenstroken staan verschillende bomen en heesters als Meidoorn (*Crataegus monogyna*), Vlier (*Sambucus nigra*), Es (*Fraxinus excelsior*) en Populier (*Populus sp.*). Op de kruising Boerhaavelaan – Panoven staan aan de rand van de percelen van het bedrijventerrein een lage haag van beuken (*Fagus sylvatica)*.

De groenstroken en bermen worden gekenmerkt door algemene plantensoorten als Paardenbloem (*Taraxacum officinale*), Zuring (*Rumex sp.*), Weegbree (*Plantago sp.*), Smeerwortel (*Symphytum officinale*) en Madelief (*Bellis perennis*). De aangetroffen plantensoorten zijn kenmerkend voor een voedselrijk en verstoord ecosysteem. Van een stabiel ecosysteem is geen sprake en bijzondere groeiplaatsen zijn niet aanwezig. Strikt beschermde vaatplanten worden binnen het plangebied dan ook niet verwacht. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten (in bijvoorbeeld tuinen) zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet, omdat het geen natuurlijke groeiplaatsen betreft.

3.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Binnen het plangebied zijn weides, bermen en groenstroken aanwezig. Hierdoor zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten als kleine marterachtigen, (spits)muizen, Egel (*Erinaceus europeus*), Konijn (*Oryctolagus cuniculus*) en Mol (*Talpa europaea*) niet uit te sluiten. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Uit de verspreidingsliteratuur zijn in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend van strikt beschermde grondgebonden zoogdieren als Steenmarter (*Martes foina*) en Boommarter (*Martes martes*).

Steenmarter
De steenmarter komt vooral voor in parklandschap, maar ook in volkomen bosloze gebieden en in stedelijke gebieden. Hij is vooral te vinden in de nabijheid van dorpen en boerderijen. Hij heeft een voorkeur voor gebieden met kleinschalige landbouw, met oude schuren, heggen en geriefhoutbosjes. Daarbij is de aanwezigheid van elementen zoals groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen van belang, omdat de steenmarter daar zijn voedsel zoekt. In het plangebied zijn wel elementen als groenstroken, greppels en bermen aanwezig, maar zijn geen sporen (ontlasting, resten van voedsel/prooien) aangetroffen. Verder ontbreken potentiële verblijfplaatsen (oude boerderijen, schuren) in het plangebied waardoor het niet waarschijnlijk is dat dat de Steenmarter in het plangebied aanwezig is.

Boommarter
Uit de verspreidingsliteratuur blijkt dat de Boommarter (*Martes martes*) mogelijk in het plangebied kan voorkomen. De boommarter leeft bij voorkeur in bossen. In Nederland komt de Boommarter in allerlei typen en leeftijden bos voor. Gezien de ligging van het plangebied in een stedelijke omgeving, het ontbreken van bosrijk gebied wordt de aanwezigheid van de Boommarter in het plangebied niet waarschijnlijk geacht.

Sporen en individuen van overige strikt beschermde grondgebonden zoogdieren zijn niet aangetroffen in het plangebied. Negatieve effecten op strikt beschermde grondgebonden zoogdieren in het plangebied zijn niet te verwachten.

3.2.3 Vleermuizen

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten en boombewonende soorten. Er zijn echter ook soorten die van beide elementen gebruik maken. Voor de plannen worden geen gebouwen gesloopt waardoor negatieve effecten op gebouwbewonende soorten zijn uit te sluiten. Wel worden de aanwezige bomen binnen het plangebied gekapt.

De aanwezige bomen in het plangebied bestaan voor het overgrote deel uit Essen, Populieren en Meidoorn. Bij alle aanwezige bomen zijn geen holtes, spleten, scheuren of losse bast aangetroffen welke in potentie een verblijfplaats voor vleermuizen kunnen vormen. Hierdoor is de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen op voorhand uit te sluiten. Nader onderzoek naar vaste rust- en verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten is niet noodzakelijk.

Vleermuizen maken vaak jarenlang gebruik van vaste aanvliegroutes tussen verblijfplaats en foerageergebied, daarom kan het behoud van lijnelementen cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied. Lijnvormige elementen hebben waarde voor vleermuizen door de voor echo-oriëntatie noodzakelijke lijnvorm tijdens vliegroute en foerageren, beschutting tegen wind, insectenrijke luwte, insectenrijke vegetatie en beschutting tegen predatie. Deze functies van een lijnvormig element moeten dus behouden blijven. Effecten van het weghalen van (delen van) lijnvormige elementen zijn afhankelijk van de landschappelijke context, bijvoorbeeld in een gebied met veel wind zal dit meer effect hebben dan in een meer windluw gebied.

Binnen het plangebied zijn duidelijke lijnvormige elementen te onderscheiden. Aan weerszijde van de Parallelweg en bij de sloot aan de Tinbergenlaan staan bomenrijen met Essen. Deze bomenrijen worden met de beoogde plannen niet behouden.

Op basis van het nader onderzoek van SAB aan de Hogedijk/Panoven te IJsselstein (bijlage 4) kan geconcludeerd worden dat de bomenrijen aan weerszijde van de Parallelweg (en de beplanting langs de Panoven) een essentiële functie hebben als vliegroute voor de Gewone dwergvleermuis. De Gewone dwergvleermuis gebruikt de vliegroute waarschijnlijk een groot deel van het jaar om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen in het centrum naar foerageergebieden aan de rand/buiten de bebouwde kom.

De bomenrij aan de Tinbergenlaan vormt geen vliegroute en is samen met de watergang slechts een secundair foerageergebied voor enkele gewone dwergvleermuizen. Onderstaande afbeelding toont de resultaten van het vleermuisonderzoek. Het gehele vleermuisonderzoek van SAB is opgenomen in bijlage 4.

Overzicht van de resultaten van het nader ecologisch onderzoek naar vleermuizen.

3.2.4 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn vogels waargenomen zoals Merel (*Turdus merula*), Ekster (*Pica pica*), Koolmees (*Parus major*), Huismus (*Passer domesticus*) en Vink (*Fringilla coelebs*). Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen van deze soorten. Voor de meeste vogels loopt dit broedseizoen globaal van half maart tot half juli.

Jaarrond beschermde vogelsoorten

In het kader van de Flora- en faunawet zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van enkele vogelsoorten jaarrond beschermd. Dit betekent dat nestlocaties van deze soorten het gehele seizoen beschermd zijn. Hierin worden vier categorieën onderscheiden:

1 Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).
2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
3 Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).

4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).

Uit de verspreidingsliteratuur zijn in de omgeving van het plangebied (uurhok 130 – 445) waarnemingen bekend van jaarrond beschermde vogelsoorten als Huismus (*Passer domesticus*), Gierzwaluw (*Apus apus*), Buizerd (*Buteo buteo*), Roek (*Corvus frugilegus*), Slechtvalk (*Falco peregrinus*) en Sperwer (*Accipiter nisus*).

Gedurende het veldbezoek is enkel de Huismus (*Passer domesticus*) in het plangebied waargenomen. Nesten van huismussen zijn in de regel te vinden in allerlei menselijke bebouwing: onder dakpannen en in kieren en gaten in muren. Door de afwezigheid van bebouwing in het plangebied zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van de Huismus in het plangebied niet te verwachten.

Sporen (nesten, horsten, veren, uitwerpselen) en individuen van andere jaarrond beschermde vogelsoorten als Gierzwaluw, Roek en Buizerd zijn niet aangetroffen in en nabij het plangebied. Gezien de open landelijke omgeving rondom IJsselstein wordt verwacht dat Gierzwaluwen, Roeken en roofvogels mogelijk wel foerageren in de omgeving van het plangebied, maar vaste verblijfplaatsen (nesten, horsten) zijn niet aangetroffen in het plangebied.

3.2.5 Amfibieën

Binnen en direct nabij het plangebied zijn watervoerende elementen en bosschages aanwezig welke in potentie de voorplanting en overwintering van amfibieën mogelijk maken. Dit betreft de sloot in het plangebied aan de Tinbergenlaan welke via de watervoerende elementen op het bedrijventerrein “Over Oudland” verbonden met de polder “Over Oudland” . In de sloot in het plangebied zijn ten tijde van het veldbezoek juvenielen van amfibieën aangetroffen.

Uit de verspreidingsliteratuur blijkt dat soorten als Bruine Kikker (*Rana temporaria*), Gewone Pad (*Bufo bufo*) en Kleine Watersalamander (Lissotriton vulgaris) in de omgeving van het plangebied voorkomen. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen. Strikt beschermde soorten zijn in en in de omgeving van het plangebied niet waargenomen.

3.2.6 Reptielen

De meeste reptielensoorten houden zich met name op in geleidelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos-, heide- en veengebieden (bijvoorbeeld heide en/of heischrale graslanden in combinatie met bossen en/of kleine landschapselementen). Alleen de ringslang houdt zich in nattere gebieden met een meer natuurlijke oeverzone. Op basis van de binnen het plangebied aanwezige habitats (grasland, bemaaide groenstroken en bermen) en de ligging in stedelijk gebied is het voorkomen van reptielen niet waarschijnlijk.

3.2.7 Vissen

In het plangebied zijn permanent watervoerende elementen aanwezig, daarom kan de aanwezigheid van vissen niet worden uitgesloten. De sloot aan de Tinbergenlaan staat via andere watervoerende elementen op het bedrijventerrein in verbinding met sloten in het buitengebied van de polder “Over Oudland”.

Ten tijde van het veldbezoek (quick scan flora en fauna) zijn activiteiten van vissen (kolken, bodemberoering) waargenomen en zijn in aangrenzende, direct verbonden sloten juveniele vissen aangetroffen. Aan de oever van de sloot staan algemene waterplanten als Lisdodde, Waterpest en Watermunt. De bodem is bedekt met grof en fijn organisch materiaal en wordt afgewisseld met delen fijn zand en slib. Verder zijn diverse insecten(-larven) en juveniele amfibieën aanwezig welke als potentieel voedsel voor vissen kunnen dienen. Hierdoor is de sloot aan de Tinbergenlaan mogelijk een geschikt habitat voor de Kleine Modderkruiper en is het aannemelijk dat deze soort aanwezig is in het plangebied.

Nader onderzoek naar vis en andere watergebonden soorten (SAB, 2013) toont aan dat in de te verbreden sloot aan de Tinbergenlaan de beschermde soort Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia)* voorkomt. In onderstaande staande tabel zijn de resultaten van het onderzoek (aangetroffen soorten) weergegeven. In bijlage 3 is de volledige rapportage van het nader onderzoek naar vissen opgenomen.

Tabel 1: resultaten ecologisch onderzoek vissen

Naam	**Wetenschappelijke naam**	**soortgroep**	**Beschermde status**
Snoek	*Esox lucius*	Vissen	-
Kleine modderkruiper	*Cobitis taenia*	Vissen	Tabel 2, flora en fauna-wet
Zeelt	*Tinca tinca*	Vissen	-
Poelslak	*Lymnaea stagnalis*	Weekdieren	-
Posthorenslak	*Planorbarius corneus*	Weekdieren	-
Gewone pad	*Bufo bufo*	Amfibieën	Tabel 1, flora en fauna-wet
Zoetwaterpissebed	*Asellus aquaticus*	Insecten	-
Geelgerande watertor	*Dytiscus marginalis*	Insecten	-
Schrijvertje	*Gyrinus natator*	Insecten	-

3.2.8 Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen. Het plangebied ligt niet in een dergelijk biotoop. Overige strikt beschermde soorten als mollusken en overige ongewervelden zijn ook niet te verwachten gezien de habitats.

3.3 Verantwoording verspreidingsinformatie

Bij het opstellen van deze rapportage is gebruik gemaakt van bestaande onderzoeken: Quick scan Flora en Fauna (SAB, 2013a), het nader ecologisch onderzoek vissen (SAB, 2013b) en nader ecologisch onderzoek naar vleermuizen (SAB, 2013c) . Daarnaast zijn verspreidingsgegevens gebruikt uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen *et al*., 1992), Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, *et al.*, 1997), Verspreidingsatlas van de zoogdieren in de provincie Utrecht (Wansink, 2012) en diverse websites die informatie verschaffen omtrent de verspreiding van soorten. Deze bronnen vermelden soortgegevens op uurhokniveau (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het globale gegevens betreft. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

4 Effectbeoordeling

4.1 Beschermde gebieden

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op de beschermde gebieden. Gezien de ligging van het plangebied buiten de EHS en beschermde natuurgebieden (5800 meter Natura 2000-gebied “Uiterwaarden Lek”) zijn negatieve effecten niet te verwachten.

4.2 Soortenbescherming

De meeste van de in het plangebied voorkomende soorten zijn beschermd en vallen onder het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Hiervoor geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een algehele vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties. Dit betekent dat voor deze soorten de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden zonder ontheffing.

4.2.1 Korte termijn effecten op beschermde soorten

4.2.1.1 Gewone dwergvleermuis

Het effect van de herinrichting van het gebied rond de Parallelweg betreft het verlies van 300 meter aan essentiële vliegroute met foerageerfunctie van de Gewone dwergvleermuis. In het ergste geval betekent dit dat de vleermuispopulatie in het centrum van IJsselstein niet meer naar essentiële foerageergebied kan vliegen waardoor mogelijk de omvang van de lokale populatie op korte termijn kan afnemen en op de lange termijn mogelijk zelfs helemaal verdwijnt.

Van de beoogde realisatie van de watergang ten zuiden van de Baronieweg wordt verwacht dat er slechts een tijdelijk verstorend effect zal optreden. Slechts één van de twee bomenrijen wordt gerooid. De te rooien bomenrij aldaar vormt geen onderdeel van een vliegroute. Het gebied langs en bij de watergang aan de Tinbergenlaan wordt gebruikt als foerageergebied door enkele individuen (SAB, 2013c). De kap van de bomenrij aan de zuidzijde van de Baronieweg en de realisatie van de watergang zorgen voor een tijdelijke verstoring van het foerageergebied.

4.2.1.2 Kleine modderkruiper

In de watergang aan de Tinbergenlaan is tijdens nader ecologisch onderzoek door SAB (2013b) de Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) aangetroffen. Bij de realisatie van een nieuwe watergang direct ten zuiden van de Baronieweg wordt het leefgebied van deze soort in de sloot tijdelijk verstoort. Bij het plaatsen van een duiker, om de nieuwe watergang met de watergang aan de Tinbergenlaan te verbinden, zal plaatselijk de bodem en de oever worden beroerd. De nieuwe watergang wordt op eenzelfde manier ingericht als de watergang aan de Tinbergenlaan: houten beschoeiing, ondiepe oever en flauw talud in de oeverzone. Lange termijn effecten worden niet verwacht. Hoogstens is een marginaal deel (nabij de gerealiseerde duiker) gedurende één seizoen minder geschikt als leefgebied. Voor de Kleine modderkruiper bieden de omliggende watergangen een geschikt alternatief als het leefgebied.

4.2.2 Lange termijn effecten op de instandhouding van de beschermde soorten

4.2.2.1 Gewone dwergvleermuis

Negatieve effecten op de lange termijn op de gunstige staat van instandhouding van de Gewone dwergvleermuis worden niet verwacht. Men is voornemens om ten noorden van de Baronieweg een nieuwe volwaardige bomenrij (30 – 40 bomen) te plaatsen. Parallel aan deze bomenrij wordt een nieuw permanent watervoeren element gerealiseerd. Beide aspecten, de bomenrij en de watergang, bieden luwte, landschappelijke structuur en hebben een insectaantrekkende werking. De essentiële vliegroute met foerageerfuncties wordt daardoor in stand gehouden. Ook het gebied aan de Tinbergenlaan blijft functioneren als foerageergebied voor vleermuizen. Met de ingrepen wordt derhalve geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de Gewone dwergvleermuis ter plaatse.

4.2.2.2 Kleine modderkruiper

Het leefgebied van de Kleine modderkruiper wordt een zeer korte periode (tijdens de aanleg van de duiker) op slechts enkele vierkante meters verstoord. Door het te verstoren gebied vooraf met damwandprofielen af te sluiten, het water deels te verwijderen en vervolgens de aanwezige vissoorten over te plaatsen wordt voorkomen dat er individuen van de kleine modderkruiper worden gedood of verwond. Na realisatie van de duiker en de nieuwe watergang worden de damwandprofielen verwijderd en is dit deel van de watergang weer beschikbaar voor de Kleine modderkruiper en andere soorten. Met de ingrepen wordt derhalve geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de Kleine modderkruiper ter plaatse.

4.3 Verantwoording effectenstudie

De Flora- en faunawet zorgt voor een wettelijke bescherming van bedreigde plant- en diersoorten. Het is bijvoorbeeld verboden om beschermde soorten te doden, te vernielen, te verplaatsen of te vervoeren. Voor beschermde dieren en planten geldt het “Nee, tenzij” principe. Maar er zijn uitzonderingen mogelijk. De overheid kan een ontheffing verlenen, maar wel onder bepaalde voorwaarden. Dienst Regelingen (DR) verleent deze ontheffingen. Bij de beoordeelding van een aanvraag wordt ecologisch advies gevraagd aan Dienst Landelijk Gebied (DLG). DR bepaalt uiteindelijk of een ontheffing wordt verstrekt en welke voorwaarden hierbij gelden. Om de effecten van ingrepen en de aanvraag van ontheffingen te kunnen beoordelen heeft DR gekozen om standaards op te stellen voor de meest voorkomende soorten waar ontheffing voor wordt aangevraagd. Een soortenstandaard bevat een aantal kenmerkende ecologische aspecten van de betrokken soort en een set basis- of standaardmaatregelen. Bij deze genoemde maatregelen staat grotendeels vast dat ze effectief zijn.

Bij de effectenbeoordeling uit de voorliggende rapportage is gebruik gemaakt van de soortenstandaard Gewone dwergvleermuis (Min. EZ, 2011a) en Kleine modderkruiper (Min. EZ, 2011b). De maatregelen uit deze standaarden om negatieve effecten op de beschermde soorten te minimaliseren zijn verwerkt in deze rapportage. Daarnaast is gebruik gemaakt van de bestaande onderzoeken van SAB: quick scan Flora en Fauna (SAB, 2013a), het nader ecologisch onderzoek vissen (SAB, 2013b) en nader ecologisch onderzoek naar vleermuizen (SAB, 2013c) .

Tevens zijn verspreidingsgegevens gebruikt uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen *et al*., 1992), Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, *et al.*, 1997), Verspreidingsatlas van de zoogdieren in de provincie Utrecht (Wansink, 2012) en diverse websites die informatie verschaffen omtrent de verspreiding van soorten. Deze bronnen vermelden soortgegevens op uurhokniveau (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het globale gegevens betreft. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

5 Mitigerende maatregelen

5.1 Maatregelen om schade aan soorten te voorkomen

5.1.1 Vliegroute Parallelweg

Om de verstoring van individuen zo veel mogelijk te beperken, dient een pakket aan mitigerende (verzachtende) maatregelen te worden uitgevoerd.

Algemene maatregelen

- alvorens gestart kan worden met het rooien van de bomen aan de Tinbergenlaan dienen permanente (of tijdelijke) mitigerende maatregelen voor het behoud van de vliegroute te zijn gerealiseerd;
- verwijder de beplanting in het late najaar of winter (buiten gevoelige periode van de soorten) zodat soorten deze zo lang mogelijk als foerageer- en schuilgebied kunnen gebruiken;
- tijdens de bouwfase dienen alle vastgestelde vliegroutes te kunnen blijven functioneren en dient de verlichting in de avonduren te worden beperkt of afgeschermd;
- tijdens de bouw- en gebruiksfase dient verlichting tot een minimum te worden beperkt;
- functioneren van vliegroutes wordt door een deskundige op het gebied van vleermuizen twee maal gedurende het actieve seizoen van vleermuizen gecontroleerd.

Tijdelijke maatregelen

- Niet van toepassing: er worden direct permanente voorzieningen gerealiseerd.

Permanente maatregelen

- verplanten van 30 – 40 bomen (essen) van de Parallelweg naar de nieuwe locatie ten noorden van en parallel aan de Baronieweg;
- de bomenrij uit het voorgaande punt sluit aan op de vliegroute aan het behouden deel van de parallelweg;
- behoud en inpassing bestaande beplanting (de essen, esdoorns en heester ten oosten het plangebied) ter hoogte van de aansluiting van het fietspad op het behouden deel van de Parallelweg;
- plantafstand maximaal 10 meter (optimaal 6 tot 8 meter);
- randen nieuwe watergang worden ingericht als kruidenrijke groenstrook met inheemse plantsoorten en zaadmengsels;
- bloemrijk beheer gericht op kruidenrijkdom;
- Verstoring door verlichting wordt geminimaliseerd door de straatverlichting langs het fietspad aan de zijde van de bomerij af te schermen of amberkleurige led-verlichting te plaatsen;
- Verstoring door verlichting van de Baronieweg wordt geminimaliseerd door de verlichting deels af te schermen;
- Verstoring door verlichting van de toegangsweg wordt geminimaliseerd door het gebruik van amberkleurige led-verlichting.

5.1.2 Watergang Tinbergenlaan

Algemene maatregelen

- Tijdens de bouwfase dienen alle vastgestelde functies een leefgebieden te kunnen blijven functioneren en dient de verlichting in de avonduren te worden beperkt of afgeschermd.
- de werkzaamheden worden uitgevoerd bij een minimale watertemperatuur van 10 graden Celsius en een maximale watertemperatuur van 25 graden Celsius
- voordat de werkzaamheden plaatsvinden worden de delen van de oevers, waar de werkzaamheden plaatsvinden, gemaaid zodat eventueel aanwezige amfibieën wegtrekken;
- na het plaatsen van damwandprofielen en het wegpompen van het water (minimaal 30 cm laten staan) wordt door een ecoloog de aanwezige vissoorten weggevangen en verplaatst naar de naastgelegen watergang;
- in de naastgelegen sloot dient voldoende waterdiepte in bijvoorbeeld duikers (> 30 cm) te zijn en waterval/bodemsprong aan uitgangen van duikers en dergelijke dient vermeden te worden;
- er moet een ecologisch werkprotocol opgesteld worden waarin alle ten behoeve van de kleine modderkruiper te nemen maatregelen worden vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol moet op de locatie aanwezig zijn en onder alle betrokken partijen bekend te zijn. Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol worden uitgevoerd.
- de aanleg van de nieuwe watergang wordt op een visvriendelijke manier uitgevoerd. Hierbij wordt eerst de watergang gegraven en vervolgens gewacht totdat deze watergang met grondwater volloopt. Hierbij wordt nog **géén** verbinding gemaakt worden met de bestaande watergangen. Daarna wordt gewacht totdat de modder bezonken is in de nieuwe watergang. Vervolgens kan verbinding worden gemaakt met de bestaande watergang door de damwand/duiker voorzichtig te weg te halen/openen.

5.2 Kwetsbare periode

5.2.1 Vleermuizen

De werkzaamheden waarbij een essentiële vliegroute verwijderd wordt moeten plaatsvinden in de periode dat de gewone dwergvleermuis niet actief is, dus in de periode dat ze in winterrust zijn. Dit is de periode van november tot en met maart, afhankelijk van de weersomstandigheden. De werkzaamheden kunnen echter alleen worden uitgevoerd indien er voldoende mitigerende maatregelen zijn getroffen om de functionaliteit van het gebied als vliegroute te waarborgen. In onderstaande tabel is weergeven wanneer de werkzaamheden wel (groen) of niet (rood) kunnen worden uitgevoerd.

Kwetsbare periodes vleermuizen; geschikte periode voor ongeschikt maken (groen) en niet ongeschikt maken (rood)

	Jan.	***Feb.***	***Mrt.***	***Apr.***	***Mei***	***Jun.***	***Jul.***	***Aug.***	***Sep.***	***Okt.***	***Nov.***	***Dec.***
Vleermuizen												

5.2.2 Broedvogels

Alle nesten van vogels zijn beschermd tijdens het broedseizoen. In de Flora- en Faunawet wordt geen datum genoemd voor het broedseizoen. Op het moment dat beschermde inheemse broedvogels bezig zijn met hun broedproces, mogen er geen verstorende werkzaamheden of activiteiten plaatsvinden, dus ongeacht de periode van het jaar. Afhankelijk van de klimatologische omstandigheden loopt het broedseizoen voor vogels vanaf medio maart tot medio juli/augustus. In onderstaand tabel is weergeven wanneer de werkzaamheden wel (groen) of niet (rood) kunnen worden uitgevoerd.

Kwetsbare periode broedvogels; geschikte periode voor ongeschikt maken (groen) en niet ongeschikt maken (rood)

	Jan.	***Feb.***	***Mrt.***	***Apr.***	***Mei***	***Jun.***	***Jul.***	***Aug.***	***Sep.***	***Okt.***	***Nov.***	***Dec.***
Broedvogels												

5.2.3 Kleine modderkruiper

Er moeten in het kader van de zorgplicht maatregelen worden genomen om doden en verwonden van exemplaren van kleine modderkruipers zo veel als redelijkerwijs mogelijk is te voorkomen. De soortenstandaard van het Ministerie van Economische Zaken stelt dat er gewerkt moet worden buiten de kwetsbare periode van de voortplanting. Deze periode loopt van maart tot en met begin augustus. Echter, deze periode kan zowel eerder als later beginnen of eindigen afhankelijk van de lokale klimatologische omstandigheden en van de meteorologische omstandigheden voorafgaand en tijdens de werkzaamheden. Om die reden dient in overleg met een deskundige op het gebied van kleine modderkruipers de werkbare periode te worden bepaald. In onderstaand tabel is weergeven wanneer globaal de werkzaamheden wel (groen) of niet (rood) kunnen worden uitgevoerd.

Kwetsbare periode Kleine modderkruiper; geschikte periode voor ongeschikt maken (groen) en niet ongeschikt maken (rood).

	Jan.	***Feb.***	***Mrt.***	***Apr.***	***Mei***	***Jun.***	***Jul.***	***Aug.***	***Sep.***	***Okt.***	***Nov.***	***Dec.***
Kleine modderkruiper												

5.3 Ecologisch werkprotocol

In deze paragraaf worden per activiteit en per locatie de gedragsregels en maatregelen beschreven. Het betreffen gedragsregels voor de volgende activiteiten:

1 Verwijderen vegetatie;
2 Verplanten bomen;
3 Rooien bomen;
4 Graven nieuwe watergangen;
5 Aanbrengen van verhardingen, verlichting, e.d. (infrastructuur);
6 Realisatie kruidenrijke vegetatie langs oevers watergangen.

Het werkprotocol is enkel opgesteld voor de soorten Kleine modderkruiper en de Gewone dwergvleermuis. Indien er tijdens de werkzaamheden onverwacht een beschermde soort uit tabel 2 en tabel 3 of een broedende vogel wordt aangetroffen dienen de volgende stappen te worden genomen:

- De werkzaamheden worden onderbroken indien er sprake is van een directe overtreding van de Flora- en faunawet.
- De uitvoerder/aannemer neemt contact op met een deskundige op het gebied van beschermde soorten (ecoloog) om advies in te winnen.
- Als de deskundige in alle redelijkheid kan vaststellen dat de aangetroffen soort geen schade ondervindt en geen verbodsbepalingen worden overtreden wordt de soort verplaatst en kunnen de werkzaamheden worden hervat.
- Indien de aangetroffen soort mogelijk schade/negatieve effecten van de werkzaamheden ondervindt en niet in het werkprotocol/ontheffing Flora- en faunawet is opgenomen, is mogelijk een aanvullende ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk.
- Alle bevindingen worden door de uitvoerder en de deskundige (ecoloog) nauwkeurig vastgelegd in een rapportage.

Wanneer door omstandigheden het niet (meer) mogelijk is om volgens het ecologisch werkprotocol te werken, dient in overleg met een deskundige nieuwe adequate maatregelen te worden geformuleerd.

In onderstaande tabel zijn de maatregelen per activiteit weergegeven. In bijlage 6 is een logboek opgenomen welke door de uitvoerende partijen (aannemer / ecoloog) wordt ingevuld.

Activiteit	Maatregelen / regels	opmerkingen
1. Verwijderen vegetatie	– Buiten het actieve seizoen van vleermuizen (november - februari) en broedvogels (augustus - februari) de werkzaamheden uitvoeren. – Voorafgaand aan het verwijderen van vegetatie en ruigtes controleren egels en deze verplaatsen naar een geschikt biotoop in de omgeving van het plangebied. – Vegetatie in één richting en in fases verwijderen zodat dieren kunnen wegtrekken.	
2. Verplanten bomen	– Aanplant van bomen dient te geschieden buiten het actieve seizoen van vleermuizen (november - februari) en broedvogels (maart – augustus).	Vooraf controle van bomen op aanwezigheid nesten.
3. Rooien bomen	– Buiten het actieve seizoen van vleermuizen (november - februari) en broedvogels (augustus - februari) de werkzaamheden uitvoeren. – Voorafgaand aan de kap dienen de mitigerende maatregelen te zijn gerealiseerd en te zijn gecontroleerd door een deskundige (ecoloog) op het gebied van vleermuizen en vogels.	Vooraf controle van bomen op aanwezigheid nesten.
4. Realisatie nieuwe watergangen	– De werkzaamheden worden uitgevoerd bij een minimale watertemperatuur van 10 graden Celsius en een maximale watertemperatuur van 25 graden Celsius. – Licht in de avonduren beperken tot een minimum. – Werklocatie waar duiker wordt gerealiseerd voorafgaand aan de werkzaamheden leeggevist door een deskundige. Vissoorten worden direct verplaatst naar een geschikt habitat. – Eerst de watergang graven en vervolgens wachten totdat deze watergang met grondwater volloopt. Hierbij wordt nog **géén** verbinding gemaakt worden met de bestaande watergangen.	Kleine modderkruiper is verspreid over de gehele sloot aan de Tinbergenlaan waargenomen. Houdt rekening met aanwezige watervogels in het plangebied.
5. Aanbrengen infrastructuur	– Buiten het actieve seizoen van vleermuizen (november - februari) en broedvogels (augustus - februari) de werkzaamheden uitvoeren. – Licht in de avonduren beperken tot een minimum.	

5.4 Planning

Samenvattend worden voor de ontwikkeling van de nieuwe infrastructuur aan de Parallelweg en de Tinbergenlaan de onderstaande maatregelen uitgevoerd. De periode waarin deze werkzaamheden worden uitgevoerd zijn in navolgende tabel weergegeven.

1 Verwijderen vegetatie;
2 Verplanten bomen;
3 Rooien bomen;
4 Graven nieuwe watergangen;
5 Realisatie van verhardingen, verlichting, e.d. (infrastructuur);
6 Realisatie kruidenrijke vegetatie langs oevers watergangen.

In de periode van half april tot en met half augustus dient er eveneens rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Vogels kunnen in het plangebied gaan broeden. Indien een broedgeval wordt aangetroffen tijdens de werkzaamheden moeten de werkzaamheden te worden stilgelegd en dient een ecoloog te worden geraadpleegd. Het broedseizoen is in onderstaande tabel weergegeven.

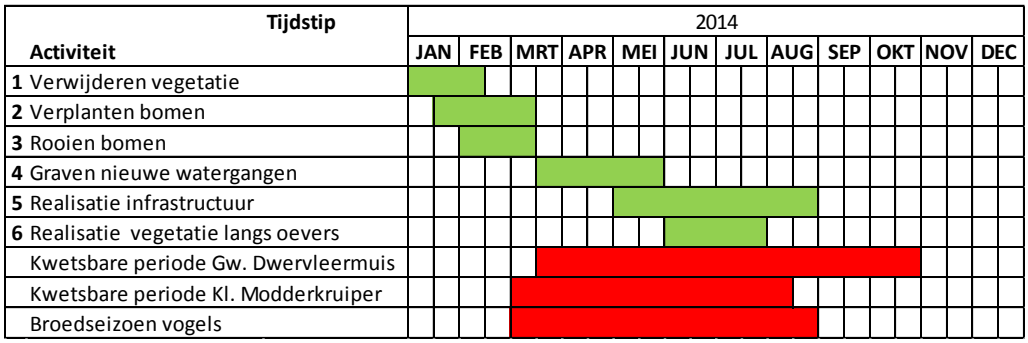

6 Conclusie

In het plangebied aan de Panoven en Tinbergenlaan te IJsselstein is de Gemeente voornemens om in het kader van de beoogde realisatie van twee supermarkten en bedrijvigheid de bestaande infrastructuur aan te passen.

6.1 Gebiedsbescherming

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op de beschermde gebieden. Gezien de ligging van het plangebied buiten de EHS en beschermde natuurgebieden (5800 meter Natura 2000-gebied “Uiterwaarden Lek”) zijn negatieve effecten niet te verwachten.

Voor dit plan is geen sprake van een vergunningsaanvraag in het kader van de Nb-wet.

6.2 Soortenbescherming

In het kader van de Flora- en faunawet is getoetst of vaste rust- en verblijfplaatsen door de ingreep worden aangetast (verwijderd, ongeschikt gemaakt). De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben. Invloeden die leiden tot een verminderde geschiktheid van het plangebied als bijvoorbeeld foerageergebied zijn niet ontheffingsplichtig, tenzij het een zodanig belang betreft dat bij het wegvallen van deze functie ook de vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten niet langer kunnen functioneren. Door de werkzaamheden kunnen alle aanwezige soorten negatieve effecten ondervinden van de ingreep. Voor de meeste soorten is dit tijdelijk van aard.

Algemene soorten
De meeste van deze soorten zijn beschermd maar vallen onder het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet (tabel 1). Hiervoor geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een algehele vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties. Dit betekent dat voor deze soorten de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden zonder ontheffing.

Strikt beschermde soorten
Voor soorten die vermeld staan op tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet, geldt dat bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd.

Nader onderzoek naar vleermuizen heeft aangetoond dat er in het plangebied aan de Panoven een essentiële vliegroute aanwezig is. Met de huidige plannen wordt deze vliegroute (tijdelijk) aangetast en is een ontheffing ex artikel 75 van de Flora en faunawet noodzakelijk. Het voorliggende activiteitenplan treft afdoende mitigerende maatregelen zodat geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de Gewone dwergvleermuis en de functie van de vliegroute blijft behouden.

Aan de Tinbergenlaan is in de sloot de Kleine modderkruiper waargenomen. Deze soort is beschermd middels tabel 2 van de Flora- en faunawet. Door het treffen van de ,in het voorliggende activiteitenplan beschreven, mitigerende maatregelen wordt de verstoring beperkt tot een minimum en is deze slechts tijdelijk van aard. Hierdoor wordt de gunstige staat van instandhouding van de soort niet aangetast en blijft het leefgebied behouden.

Verder kunnen bij (de start van) werkzaamheden in het broedseizoen, broedende vogels worden verstoord, of hun nesten worden aangetast. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren. De (start van de) werkzaamheden dienen plaats te vinden buiten het broedseizoen of in het broedseizoen als broedende vogels zijn uit te sluiten. De werkzaamheden kunnen doorlopen in het broedseizoen als broedende vogels binnen het plangebied uitgesloten kunnen worden.

6.3 Aanbevelingen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet is ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- het planten van bomen en struwelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheemse bes- en bloemdragende struiken en planten;
- De oevers van de watergang kunnen natuur- en visvriendelijk worden ingericht, zodat de visstand en natuurwaarden aan de Tinbergenlaan en de Parallelweg toenemen. Dit ten gunste van het foerageergebied van vleermuizen en vogels.

Bijlage 1: literatuurlijst

BRO Adviseurs, 2009. IJsselstein. Ontwikkeling boodschappencentra binnen de detailhandelsstructuur. BRO, Boxtel.

Broekhuizen, S., Hoekstra, B., van Laar, V., Smeenk , C. en Thissen, J.B.M. 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Centraal Bureau voor de Statistiek, 2011. Gemeente op maat: IJsselstein. Centraal Bureau voor de Statistiek, Heerlen.

Limpens, H., Mostert, K. en Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Ministerie van Economische Zaken, 2011a. Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). Ministerie van Economische Zaken, Dienst Regelingen. Den Haag.

Ministerie van Economische Zaken, 2011b. Soortenstandaard Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*). Ministerie van Economische Zaken, Dienst Regelingen. Den Haag.

SAB, 2013a. Quick scan flora en fauna; Panoven IJsselstein. Kenmerk 110201. SAB, Arnhem.

SAB, 2013b. Nader onderzoek naar vissen aan de Tinbergenlaan te IJsselstein. Kenmerk 110201. SAB, Arnhem

SAB, 2013c. Nader onderzoek naar vleermuizen en vliegroutes aan de Hogedijk en Panoven te IJsselstein. Kenmerk 110201. SAB, Arnhem

SOVON Vogelonderzoek 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. - Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden. Utrecht.

Wansink, 2012. Verspreidingsatlas van de zoogdieren in de provincie Utrecht. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Websites:
www.telmee.nl
www.hetdrloket.nl
www.vleermuis.net
www.provinciaalgeoregister.nl
www.vleermuizenindestad.nl
www.ravon.nl
www.waarneming.nl
www.rijksoverheid.nl
www.zoogdieratlas.nl

Bijlage 2: quick scan flora en fauna

quick scan flora en fauna

IJsselstein, Hogedijk / Panoven

Gemeente IJsselstein

Datum: 10 mei 2013

Projectnummer: 110201

INHOUD

1	**Inleiding**	**3**
1.1	**Aanleiding**	**3**
1.2	**Huidige situatie**	**3**
1.3	**Toekomstige situatie**	**4**
2	**Toetsing**	**5**
2.1	**Onderzoeksmethodiek**	**5**
2.2	**Gebiedsbescherming**	**5**
2.3	**Soortenbescherming**	**5**
3	**Conclusie**	**11**
3.1	**Gebiedsbescherming**	**11**
3.2	**Soortenbescherming**	**11**
3.3	**Zorgplicht**	**12**
3.4	**Aanbevelingen**	**13**

Bijlage 1: Literatuurlijst

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In IJsselstein (gemeente IJsselstein, provincie Utrecht) is in het gebied tussen de Hogedijk, Panoven en Baronieweg de realisatie van twee supermarkten en bedrijvigheid beoogd. Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd is toetsing aan de natuurregelgeving. In 2010 is door AT Milieu-advies B.V een quick scan uitgevoerd voor fase 1 van het bestemmingsplan (Groot, 2010). Voorliggende quick scan flora en fauna is opgesteld door SAB en betreft fase 2 van het bestemmingsplan. De quick scan flora en fauna geeft een eerste inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving op deze plek. In onderstaande afbeelding zijn de locaties van de beoogde ontwikkelingen uit fase 2 met een rood kader omrand.

Afbeelding 1:Globale ligging plangebied (luchtfoto: Google Earth, bewerking SAB)

Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden moet eerst een onderzoek plaatsvinden in het kader van de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en eventuele andere natuurregelgeving. Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning uitspraken zijn gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Het plangebied is beoordeeld op geschiktheid voor beschermde planten en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten en beschermde natuurgebieden. Dit heeft geresulteerd in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 Huidige situatie

IJsselstein ligt ten westen van Nieuwegein, ten zuidwesten van Utrecht en ten noorden van Vianen. Het plangebied ligt in het oosten van IJsselstein in de nabijheid van de rijksweg A2. De directe omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door de rivier de “Hollandse IJssel”, het nationaal landschap “het groene hart” in het noorden, westen en zuiden van gemeente IJsselstein en de rivier de “Lek” in het zuiden. Het plangebied wordt begrenst door de Baronieweg in het zuiden, de Panoven in het westen, de Hogedijk in het oosten en noordoosten en bebouwing in het noorden.

In de huidige situatie wordt het plangebied omgeven door stedelijke bebouwing in het noorden en oosten. Ten westen ligt het bedrijventerrein “Paardenveld” en ten zuiden liggen de bedrijventerreinen “Lagedijk” en “Over Oudland”. Binnen het plangebied

staat geen bebouwing en zijn diverse groene elementen (weide, groenstroken, bomen) en infrastructuur (wegen, watergangen) aanwezig.

1.3 Toekomstige situatie

Voor de toekomstige plannen is beoogd de aanwezige weide, de groenstrook aan de Panoven en de bomen met groenstrook aan de Parallelweg te verwijderen. De Parallelweg verdwijnt en wordt vervangen door een fietspad. De watergang tussen de Baronieweg en de Tinbergenlaan wordt verbreedt, de huidige greppels aan weerszijde van de Parallelweg worden gedempt en parallel aan de Baronieweg wordt een nieuwe watergang gerealiseerd. Daarnaast is op de groenstrook tussen de Baronieweg en de te realiseren watergang de aanplant van nieuwe bomen voorzien. In afbeelding 2 is een globale indruk gegeven van het plangebied ten tijde van het veldbezoek.

Afbeelding 2: Globale indruk plangebied; groenstrook aan de Boerhaavelaan nabij kruising met Panoven, berm aan de Panoven ter hoogte van de kruising met de Boerhaavelaan, plangebied bezien vanaf de Panoven, Parallelweg met aan weerszijde een groenstrook met Essen, Parallelweg en plangebied (fase 1) bezien vanaf de kruising Parallelweg – Maria Montessoristraat, te verbreden sloot aan de Tinbergenlaan (rechts) en Baronieweg (links) (SAB, 2013).

2 Toetsing

2.1 Onderzoeksmethodiek

De quick scan flora en fauna is gebaseerd op een biotoopinschatting door een ecoloog van SAB B.V. Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruik gemaakt van atlasgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen *et al*., 1992), Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens *et al.*, 1997) en diverse websites die de meest recente informatie verschaffen omtrent de verspreiding van soorten. Deze bronnen vermelden soortgegevens op uurhokniveau (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het globale gegevens betreft. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 7 mei 2013 heeft een ecoloog van SAB het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de habitats ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie. Het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname. Zowel het tijdstip (deels buiten het actieve seizoen van diverse diergroepen) als het eenmalige karakter is hiervoor niet toereikend.

2.2 Gebiedsbescherming

2.2.1 Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied ligt niet in of nabij een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet. Het dichtstbijzijnde gebied beschermd in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 betreft het Natura 2000-gebied “Uiterwaarden Lek”. Dit beschermde gebied ligt op ongeveer 5800 meter afstand. Gezien tussenliggende elementen (stedelijke bebouwing, agrarisch gebied) en de grote afstand zijn zowel directe als indirecte negatieve effecten van de plannen op het beschermde gebied niet te verwachten.

2.2.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied ligt niet binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), maar het gebied “Hollandse IJssel” en het “IJsselbos” in de directe omgeving van het plangebied zijn wel aangewezen als EHS. Gezien de ligging buiten de EHS is geen sprake van directe aantasting van de EHS. Indirecte effecten zijn ook niet te verwachten gezien de reeds tussenliggende verstorende elementen zoals de rijksweg A2 en stedelijke bebouwing. Negatieve effecten op de EHS zijn niet te verwachten.

2.3 Soortenbescherming

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten

en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

2.3.1 Vaatplanten

Binnen het plangebied zijn potentiële natuurlijke groeiplaatsen voor planten aanwezig. Het grootste deel van het plangebied bestaat uit weides en groene stroken en bermen langs de Panoven, Parallelweg, Boerhaaveweg en rondom de sloot nabij de Tinbergenlaan. Ten tijde van het veldbezoek waren de groene stroken, bermen en weide niet gemaaid, met uitzondering van de groenstrook op de Boerhaavelaan. Langs de randen van de weide en op de groenstroken staan verschillende bomen en heesters als Meidoorn (*Crataegus monogyna*), Vlier (*Sambucus nigra*), Es (*Fraxinus excelsior*) en Populier (*Populus sp.*). Op de kruising Boerhaavelaan – Panoven staan aan de rand van de percelen van het bedrijventerrein een lage haag van beuken (*Fagus sylvatica)*.

De groenstroken en bermen worden gekenmerkt door algemene plantensoorten als Paardenbloem (*Taraxacum officinale*), Zuring (*Rumex sp.*), Weegbree (*Plantago sp.*), Smeerwortel (*Symphytum officinale*) en Madelief (*Bellis perennis*). De aangetroffen plantensoorten zijn kenmerkend voor een voedselrijk en verstoord ecosysteem. Van een stabiel ecosysteem is geen sprake en bijzondere groeiplaatsen zijn niet aanwezig. Strikt beschermde vaatplanten worden binnen het plangebied dan ook niet verwacht. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten (in bijvoorbeeld tuinen) zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet, omdat het geen natuurlijke groeiplaatsen betreft.

2.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Binnen het plangebied zijn weides, bermen en groenstroken aanwezig. Hierdoor zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten als kleine marterachtigen, (spits)muizen, Egel (*Erinaceus europeus*), Konijn (*Oryctolagus cuniculus*) en Mol (*Talpa europaea*) niet uit te sluiten. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Uit de verspreidingsliteratuur zijn in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend van strikt beschermde grondgebonden zoogdieren als Steenmarter (*Martes foina*) en Boommarter (*Martes martes*).

Steenmarter
De steenmarter komt vooral voor in parklandschap, maar ook in volkomen bosloze gebieden en in stedelijke gebieden. Hij is vooral te vinden in de nabijheid van dorpen en boerderijen. Hij heeft een voorkeur voor gebieden met kleinschalige landbouw, met oude schuren, heggen en geriefhoutbosjes. Daarbij is de aanwezigheid van elementen zoals groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen van belang, omdat de steenmarter daar zijn voedsel zoekt. In het plangebied zijn wel elementen als groenstroken, greppels en bermen aanwezig, maar zijn geen sporen (ontlasting, resten van voedsel/prooien) aangetroffen. Verder ontbreken potentiële verblijfplaatsen (oude boerderijen, schuren) in het plangebied waardoor het niet waarschijnlijk is dat dat de Steenmarter in het plangebied aanwezig is.

Boommarter
Uit de verspreidingsliteratuur blijkt dat de Boommarter (*Martes martes*) mogelijk in het plangebied kan voorkomen. De boommarter leeft bij voorkeur in bossen. In Nederland komt de Boommarter in allerlei typen en leeftijden bos voor. Gezien de ligging van het plangebied in een stedelijke omgeving, het ontbreken van bosrijk gebied wordt de aanwezigheid van de Boommarter in het plangebied niet waarschijnlijk geacht.

Sporen en individuen van overige strikt beschermde grondgebonden zoogdieren zijn niet aangetroffen in het plangebied. Negatieve effecten op strikt beschermde grondgebonden zoogdieren in het plangebied zijn niet te verwachten. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

2.3.3 Vleermuizen

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten en boombewonende soorten. Er zijn echter ook soorten die van beide elementen gebruik maken. Voor de plannen worden geen gebouwen gesloopt waardoor negatieve effecten op gebouwbewonende soorten zijn uit te sluiten. Wel worden de aanwezige bomen binnen het plangebied gekapt.

De aanwezige bomen in het plangebied bestaan voor het overgrote deel uit Essen, Populieren en Meidoorn. Bij alle aanwezige bomen zijn geen holtes, spleten, scheuren of losse bast aangetroffen welke in potentie een verblijfplaats voor vleermuizen kunnen vormen. Hierdoor is de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen op voorhand uit te sluiten. Nader onderzoek naar vaste rust- en verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten is niet noodzakelijk.

Vleermuizen maken vaak jarenlang gebruik van vaste aanvliegroutes tussen verblijfplaats en foerageergebied, daarom kan het behoud van lijnelementen cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied. Lijnvormige elementen hebben waarde voor vleermuizen door de voor echo-oriëntatie noodzakelijke lijnvorm tijdens vliegroute en foerageren, beschutting tegen wind, insectenrijke luwte, insectenrijke vegetatie en beschutting tegen predatie. Deze functies van een lijnvormig element moeten dus behouden blijven. Effecten van het weghalen van (delen van) lijnvormige elementen zijn afhankelijk van de landschappelijke context, bijvoorbeeld in een gebied met veel wind zal dit meer effect hebben dan in een meer windluw gebied.

Binnen het plangebied zijn duidelijke lijnvormige elementen te onderscheiden. Aan weerszijde van de Parallelweg en bij de sloot aan de Tinbergenlaan staan bomenrijen met Essen. Deze bomenrijen worden met de beoogde plannen niet behouden. Hoewel op het inrichtingsvoorstel wel nieuwe bomenrijen zijn ingetekend, zijn negatieve effecten van de beoogde ontwikkelingen op vaste vliegroutes niet uit te sluiten. Nader onderzoek dient te worden uitgevoerd naar de aanwezigheid van vliegroutes langs de bomenrijen aan de Parallelweg en langs de sloot aan de Tinbergenlaan.

2.3.4 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn vogels waargenomen zoals Merel (*Turdus merula*), Ekster (*Pica pica*), Koolmees (*Parus major*), Huismus (*Passer domesticus*) en Vink (*Fringilla coelebs*). Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen van deze soorten. Voor de meeste vogels loopt dit broedseizoen globaal van half maart tot half juli.

Jaarrond beschermde vogelsoorten
In het kader van de Flora- en faunawet zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van enkele vogelsoorten jaarrond beschermd. Dit betekent dat nestlocaties van deze soorten het gehele seizoen beschermd zijn. Hierin worden vier categorieën onderscheiden:

1 Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).
2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
3 Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).

Uit de verspreidingsliteratuur zijn in de omgeving van het plangebied (uurhok 130 – 445) waarnemingen bekend van jaarrond beschermde vogelsoorten als Huismus (*Passer domesticus*), Gierzwaluw (*Apus apus*), Buizerd (*Buteo buteo*), Roek (*Corvus frugilegus*), Slechtvalk (*Falco peregrinus*) en Sperwer (*Accipiter nisus*).

Gedurende het veldbezoek is enkel de Huismus (*Passer domesticus*) in het plangebied waargenomen. Nesten van huismussen zijn in de regel te vinden in allerlei menselijke bebouwing: onder dakpannen en in kieren en gaten in muren. Door de afwezigheid van bebouwing in het plangebied zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van de Huismus in het plangebied niet te verwachten.

Sporen (nesten, horsten, veren, uitwerpselen) en individuen van andere jaarrond beschermde vogelsoorten als Gierzwaluw, Roek en Buizerd zijn niet aangetroffen in en nabij het plangebied. Gezien de open landelijke omgeving rondom IJsselstein wordt verwacht dat Gierzwaluwen, Roeken en roofvogels mogelijk wel foerageren in de omgeving van het plangebied, maar vaste verblijfplaatsen (nesten, horsten) zijn niet aangetroffen in het plangebied. Om die reden zijn negatieve effecten op vaste rust- en verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten niet te verwachten en is nader onderzoek niet noodzakelijk.

2.3.5 Amfibieën

Binnen en direct nabij het plangebied zijn watervoerende elementen en bosschages aanwezig welke in potentie de voorplanting en overwintering van amfibieën mogelijk maken. Dit betreft de sloot in het plangebied aan de Tinbergenlaan welke via de watervoerende elementen op het bedrijventerrein “Over Oudland” verbonden met de pol-

der “Over Oudland” . In de sloot in het plangebied zijn ten tijde van het veldbezoek juvenielen van amfibieën aangetroffen.

Uit de verspreidingsliteratuur blijkt dat soorten als Bruine Kikker (*Rana temporaria*), Gewone Pad (*Bufo bufo*) en Kleine Watersalamander (Lissotriton vulgaris) in de omgeving van het plangebied voorkomen. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen. Strikt beschermde soorten zijn in en in de omgeving van het plangebied niet waargenomen. Nader onderzoek is daarom niet noodzakelijk.

2.3.6 Reptielen

De meeste reptielensoorten houden zich met name op in geleidelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos-, heide- en veengebieden (bijvoorbeeld heide en/of heischrale graslanden in combinatie met bossen en/of kleine landschapselementen). Alleen de ringslang houdt zich in nattere gebieden met een meer natuurlijke oeverzone. Op basis van de binnen het plangebied aanwezige habitats (grasland, bemaaide groenstroken en bermen) en de ligging in stedelijk gebied is het voorkomen van reptielen niet waarschijnlijk. Negatieve effecten op reptielen worden niet verwacht.

2.3.7 Vissen

In het plangebied zijn permanent watervoerende elementen aanwezig, daarom kan de aanwezigheid van vissen niet worden uitgesloten. De sloot aan de Tinbergenlaan staat via andere watervoerende elementen op het bedrijventerrein in verbinding met sloten in het buitengebied van de polder “Over Oudland”.

De strikt beschermde vissoort Kleine Modderkruiper (*Cobitis taenia)* is in de omgeving van het plangebied waargenomen. De kleine modderkruiper komt voor in stilstaand en langzaam stromend water, (polder)sloten, greppels, beken, kanalen en oeverzones van meren en plassen. De kleine modderkruiper is niet zo kieskeurig op het gebied van kwaliteit van het water. Ook qua bodemsubstraat is de soort flexibel. Hoewel de soort een zanderige bodem prefereert, komen ze in Nederland ook veel voor in wateren met een dikke sliblaag. De kleine modderkruiper komt ook in wateren zonder vegetatie voor.

Ten tijde van het veldbezoek zijn activiteiten van vissen (kolken, bodemberoering) waargenomen en zijn in aangrenzende, direct verbonden sloten juveniele vissen aangetroffen. Aan de oever van de sloot staan algemene waterplanten als Lisdodde, Waterpest en Watermunt. De bodem is bedekt met grof en fijn organisch materiaal en wordt afgewisseld met delen fijn zand en slib. Verder zijn diverse insecten(-larven) en juveniele amfibieën aanwezig welke als potentieel voedsel voor vissen kunnen dienen. Hierdoor is de sloot aan de Tinbergenlaan mogelijk een geschikt habitat voor de Kleine Modderkruiper en is het aannemelijk dat deze soort aanwezig is in het plangebied. Bij het verbreden van de sloot aan de Tinbergenlaan kunnen negatieve effecten op de Kleine Modderkruiper niet worden uitgesloten. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van de Kleine Modderkruiper dient te worden uitgevoerd in de sloot aan de Tinbergenlaan.

2.3.8 Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen. Het plangebied ligt niet in een dergelijk biotoop. Overige strikt beschermde soorten als mollusken en overige ongewervelden zijn ook niet te verwachten gezien de habitats.

3 Conclusie

Het plangebied betreft een perceel tussen de Hogedijk, Panoven en Baronieweg in IJsselstein (gemeente IJsselstein, provincie Utrecht). Op deze locatie is de realisatie van twee supermarkten en bedrijvigheid beoogd, worden de aanwezige groene stroken verwijderd, worden bomen gekapt en wordt de sloot aan de Tinbergenlaan verbreed. Voor deze ingreep wordt uitgevoerd, dienen de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties in het kader van de geldende natuurwet- en regelgeving in beeld te zijn gebracht.

3.1 Gebiedsbescherming

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op de beschermde gebieden. Gezien de ligging van het plangebied buiten de EHS en beschermde natuurgebieden (5800 meter Natura 2000-gebied “Uiterwaarden Lek”) zijn negatieve effecten niet te verwachten.

Voor dit plan is geen sprake van een vergunningsaanvraag in het kader van de Nb-wet.

3.2 Soortenbescherming

De meeste van de in het plangebied voorkomende soorten zijn beschermd en vallen onder het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Hiervoor geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een algehele vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties. Dit betekent dat voor deze soorten de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden zonder ontheffing.

Met de plannen zijn negatieve effecten op ontheffingsplichtige vleermuizen en de Kleine Modderkruiper niet op voorhand uit te sluiten. Voor deze soorten geldt, bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen, een ontheffingsplicht in het kader van de Flora- en faunawet.

Nader onderzoek dient uitgevoerd te worden naar :

- *Vliegroutes langs de Parallelweg en Tinbergenlaan van alle (in de omgeving) voorkomende vleermuissoorten.*

  Vliegroutes zijn alleen beschermd als ze essentieel zijn voor het goede voortbestaan van de soort ter plaatse. Dat blijkt vaak pas uit het nader onderzoek. De functionaliteit van de vaste voortplantingsplaats of vaste rust- en verblijfplaats van de vleermuis wordt aangetast als (delen van) het essentiële gebied waar de vleermuis aangetroffen is, vernietigd wordt of wanneer de kwaliteit daarvan verslechtert. Bij ingrepen op lijnvormige structuren moet altijd gekeken worden naar de impact op zowel vliegroute als foerageergebied.

- *aanwezigheid van de Kleine Modderkruiper in de sloot aan de Tinbergenlaan.*

  Onderzoeksperiode april tot en met oktober. Een steekproefsgewijze bemonstering op locaties met geschikt habitat in de meest kansrijke periode is voldoende om de aanwezigheid van Kleine Modderkruiper aan te tonen. Eén veldbezoek is dan ook voldoende om afwezigheid met voldoende zekerheid in beeld te brengen.

Het gebruik van het plangebied door deze soorten kan door middel van nader onderzoek in beeld worden gebracht zodat het werkelijke effect van de ingreep op (het leefgebied van) daadwerkelijk aanwezige soorten kan worden bepaald. Pas dan kan worden bepaald of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is. Bij een dergelijke ontheffing worden vaak mitigerende en/of compenserende maatregelen gevraagd. Als wordt voldaan aan dergelijke voorwaarden, kan op basis van eerdere ervaringen redelijkerwijs worden verwacht dat een dergelijke ontheffing door het Ministerie van Economische Zaken wordt verleend.

3.3 Zorgplicht

Verder is een tweetal algemene voorwaarden vanuit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

1. in het broedseizoen van vogels (globaal half maart tot half juli) mogen de vegetatie, bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. Werkzaamheden tijdens deze periode zouden leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren;

2. op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:

   - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;

   - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in zomer, voorjaar en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;

   - het slopen en rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)seizoen. Zodat het plangebied ongeschikt is voor dieren.

3.4 Aanbevelingen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet is ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- realiseren natuurvriendelijke, flauwe, ondiepe waterhoudende oevers waardoor in nieuwe of verbreedde watergangen een geschikt habitat ontstaat voor de Kleine Modderkruiper.

- nieuwe beplanting realiseren, bijvoorbeeld evenwijdig aan het te realiseren fietspad waardoor routes via lijnvormige elementen, al dan niet met een omleiding, beschikbaar blijven.

- in het ontwerpplan trachten de reeds bestaande lijnvormige elementen te behouden.

- er kunnen nestkasten (zogenaamde mussenflats) worden aangebracht ten behoeve van de Huismus. Deze beschermde soort verliest steeds meer nestmogelijkheden.

Bijlage 1: Literatuurlijst

Bos, F., Bosveld, M., Groenendijk, D., Swaay van, C., Wynhoff, I. De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea.-Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis. KNNV Uitgeverij & European Inverebrate Survey – Nederland.

Broekhuizen, S., Hoekstra,B., van Laar, V., Smeenk , C., Thissen, J.B.M. 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Groot, de, F.A. 2010, Eco Effectscan, Hogedijk te IJsselstein, AT Milieu-advies B.V.

Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Nederlands vereniging voor libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odoneta). Nederlandse fauna 4. Nationaal en Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrates Survey-Nederland, Leiden.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998, 2000, Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Nie, de, H.W. 1997. Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen. Media Publishing, Doetinchem.

Websites:
www.hetdrloket.nl
www.natuurloket.nl
www.provinciaalgeoregister.nl
www.provincie-utrecht.nl
www.ravon.nl
www.rijksoverheid.nl
www.vleermuis.net
www.vogelbescherming.nl
www.waarneming.nl
www.zoogdieratlas.nl

Bijlage 3: nader ecologisch onderzoek vissen

SAB • Adviesgroep
bezoekadres
Lovinklaan 1
6821 HX Arnhem
correspondentieadres
Postbus 479
6800 AL Arnhem
T [026] 353 71 40
F [026] 353 71 49
I www.sab.nl
E info@sab.nl
KvK Arnhem 09129459
SAB • Amsterdam
SAB • Arnhem
SAB • Eindhoven
SAB • Human Resources

Briefrapport

aan:	HBC Planontwikkeling B.V.
van:	SAB
Ons kenmerk:	MARK/ZON/110201
datum:	05 juli 2013
betreft:	Nader onderzoek vissen IJsselstein, Hogedijk Panoven.

AANLEIDING EN METHODE

In IJsselstein (gemeente IJsselstein, provincie Utrecht) is in het gebied tussen de Hogedijk, Panoven en Baronieweg de realisatie van twee supermarkten en bedrijvigheid beoogd. Hiertoe wordt aan de Tinbergenlaan de bestaande watergang verbreed. Voorafgaand aan de ontwikkelingen in het plangebied is een verkennend onderzoek (quick scan flora en fauna (SAB 2013) naar beschermde soorten uitgevoerd. Tijdens dit onderzoek werd geconcludeerd dat het niet mogelijk was de beschermde vissoort Kleine modderkruiper uit te sluiten waardoor nader ecologisch onderzoek noodzakelijk werd geacht. Voorliggende rapportage beschrijft de bevindingen van het uitgevoerde, nader onderzoek.

METHODE

Op 4 juli 2013 is in de sloot aan de Tinbergenlaan gezocht naar beschermde soorten. Voor het vissen is hierbij gebruik gemaakt van een schepnet (standaardmodel van RAVON) met een gestrekte maaswijdte van 3 millimeter en een netgrootte van 70x40 centimeter. Bij het onderzoek is gebruik gemaakt van de Soortenstandaard van de Kleine Modderkruiper (Ministerie van Economische Zaken, 2011) en de Handleiding NEM-Meetnet Beek- en Poldervissen (RAVON, 2011).

RESULTATEN

Hieronder staan in tabelvorm de resultaten van het nader onderzoek weergegeven.

Naam	Wetenschappelijke naam	soortgroep	Beschermde status
Snoek	*Esox lucius*	Vissen	-
Kleine modderkruiper	*Cobitis taenia*	Vissen	Tabel 2, flora en faunawet
Zeelt	*Tinca tinca*	Vissen	-
Poelslak	*Lymnaea stagnalis*	Weekdieren	-
Posthoornslak	*Planorbarius corneus*	Weekdieren	-
Gewone pad	*Bufo bufo*	Amfibieën	Tabel 1, flora en faunawet
Zoetwaterpissebed	*Asellus aquaticus*	Insecten	-
Geelgerande watertor	*Dytiscus marginalis*	Insecten	-
Schrijvertje	*Gyrinus natator*	Insecten	-

Ten tijde van het onderzoek zijn algemeen voorkomende watergebonden insecten en weekdieren aangetroffen als schrijvertjes en poelslakken. Daarnaast zijn enkele individuen van de Gewone pad waargenomen en vissoorten aangetroffen als Zeelt en Snoek. Deze vissoorten zijn beide bij de afvoerpijpen naar de andere sloten/vijver aangetroffen. Op meerdere locaties langs de oever is de strikt beschermde soort Kleine modderkruiper aangetroffen. Met name in de ondiepe delen is deze soort veelvuldig gevangen. Gevangen individuen van deze soort variëren in lengte van enkele centimeters tot meer dan 10 centimeter (totale lengte).

Impressie van de aangetroffen soorten vis in de sloot aan de Tinbergenlaan te IJsselstein ten tijde van het veldbezoek (SAB, 2013).

CONCLUSIE

Tijdens het nader onderzoek naar vissen is de beschermde soort Gewone Pad (*Bufo bufo*) en de meer strikt beschermde soort Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) aangetroffen. De ontwikkelingen in het plangebied aan de Tinbergenlaan te IJsselstein leiden tot aantasting van het leefgebied van deze soorten. Voor de Gewone Pad, die onder het eerste lichte beschermingsregime (tabel 1) van de Flora- Faunawet valt, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen. De Kleine modderkruiper is beschermd middels de Flora- en faunawet tabel 2. Voor deze beschermde soort betekent dit concreet dat op basis van artikel 75.4 van de Flora- en faunawet een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met lichte toets.

Voor de beoogde verbreding van de sloot aan de Tinbergenlaan wordt aanbevolen om te werken middels een goedgekeurde gedragscode. Mogelijk kan dit via Gedragscode Flora- en faunawet van de Gemeente IJsselstein. Indien deze niet beschikbaar is het gebruikt van de Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen een geschikt alternatief. Aan de hand van de gedragscode kunt u een activiteitenplan voor uw werkzaamheden opstellen welke past binnen het kader van de Flora- en faunawet. Het activiteitenplan dient na vaststelling ter beoordeling te worden voorgelegd aan een ecoloog/ter zake kundige. Na goedkeuring kunnen de werkzaamheden volgens het activiteitenplan worden uitgevoerd.

ZORGPLICHT

De zorgplicht (Artikel 2, Flora- en Faunawet) is altijd van toepassing, op basis waarvan door iedereen voldoende zorg in acht moet worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit kan bijvoorbeeld door buiten kwetsbare periodes (het voortplantings- en winterslaapseizoen) te starten met werkzaamheden en het gefaseerd werken om dieren de kans te geven om te vluchten. Verder kunnen vogels broeden binnen en in de omgeving van het plangebied. Werkzaamheden die een verstorend effect op broedende vogels veroorzaken mogen niet uitgevoerd worden.

Bijlage 4: nader ecologisch onderzoek vleermuizen

SAB • Adviesgroep
bezoekadres
Lovinklaan 1
6821 HX Arnhem
correspondentieadres
Postbus 479
6800 AL Arnhem
T [026] 353 71 40
F [026] 353 71 49
I www.sab.nl
E info@sab.nl
KvK Arnhem 09129459
SAB • Amsterdam
SAB • Arnhem
SAB • Eindhoven
SAB • Human Resources

Briefrapport

aan:	HBC Planontwikkeling B.V.
van:	SAB
Ons kenmerk:	MARK/ZON/110201
datum:	25 september 2013
betreft:	Nader onderzoek vleermuizen IJsselstein, Hogedijk Panoven.

AANLEIDING

In IJsselstein (gemeente IJsselstein, provincie Utrecht) is in het gebied tussen de Hogedijk, Panoven en Baronieweg de realisatie van twee supermarkten en bedrijvigheid beoogd. Voorafgaand aan de ontwikkelingen in het plangebied is een verkennend onderzoek (quick scan flora en fauna (SAB 2013)) naar beschermde soorten uitgevoerd. Tijdens dit onderzoek werd geconcludeerd dat ten behoeve van de kap van enkele parallel aan elkaar gelegen bomenrijen, onderzoek noodzakelijk is naar vaste vliegroutes van vleermuizen. Voorliggende rapportage beschrijft de bevindingen van het uitgevoerde, nader onderzoek.

METHODE

Het inventariseren van flora en fauna gebeurt, indien beschikbaar en toepasbaar, aan de hand van protocollen of 'vaste' inventarisatiemethodes. Deze methodes leiden vaak tot een goed beeld van de te onderzoeken soort of soortgroep in het plangebied. Indien mogelijk wordt dan ook volgens deze breed geaccepteerde onderzoeksmethode(s) geïnventariseerd. Hieronder wordt per soort of soortgroep de onderzoeksmethode(s) weergegeven.

<u>vleermuizen</u>
Het onderzoek is uitgevoerd conform het protocol voor het inventariseren van vleermuizen (afgekort "vleermuizenprotocol") dat is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging VZZ, in overleg met de Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. In het vleermuizenprotocol worden verschillende onderzoeksperioden onderscheiden naar de verschillende functies dat een gebied kan hebben voor vleermuizen. Binnen het plangebied is onderzoek uitgevoerd naar vaste vliegroutes. Het onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met ECOquickscan.

Het onderzoek naar vleermuizen vindt plaats met behulp van een batdetector (een apparaat dat ultrasone vleermuisgeluiden omzet in voor het menselijk oor hoorbare geluiden). Met één persoon (uitgerust met

een Petterson D240x) is op 14 juni en 19 augustus 2013 onderzoek gedaan naar vaste vliegroutes. Het onderzoek heeft plaatsgevonden rond zonsondergang (avondonderzoek).

weersomstandigheden

Onderzoek naar vleermuizen is sterk gebonden aan weersomstandigheden, als het bijvoorbeeld hard waait of de temperatuur te laag is verlaten vleermuizen hun verblijfplaats niet. Hieronder staan de weersomstandigheden ten tijde van het onderzoek.

Datum	Soort onderzoek	Tempera-tuur	Windkracht	Onderzoeksomstandig-heden
14 juni '13	avond	15 - 18 °C	0 - 1 Bft	optimaal
19 aug. '13	avond	15 - 17 °C	1 - 2 Bft	optimaal

weersomstandigheden ten tijde van het onderzoek naar vleermuizen

RESULTATEN

Het nader onderzoek naar vaste vliegroutes van vleermuizen is uitgevoerd op twee avonden; eenmaal tijdens het kraamseizoen en eenmaal na afloop van het kraamseizoen. Gezien de overeenkomsten in de resultaten zijn deze bijeengebracht in één kaart. Het aantal vleermuizen dat gebruik maakt van het plangebied is tekstueel uitgelegd.

foerageergedrag & verblijfplaatsen

Tijdens het onderzoek is slechts één vleermuissoort waargenomen, namelijk de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). Deze soort verblijft niet in of aansluitend aan het plangebied. Wel wordt het plangebied veelvuldig gebruikt als foerageergebied. Aan de zuidzijde van de Baronieweg foerageren onder de bomen en boven het water (ook de watergang parallel aan de Tinbergenlaan) 4 - 6 vleermuizen. Ten noorden van de Baronielaan foerageren 3 - 4 vleermuizen in de tuinen en het bosje aan de Panoven. Daarnaast wordt er ook op de vliegroute (zie hieronder) gefoerageerd.

vaste vliegroutes

In het plangebied is één duidelijke vliegroute (zie afbeelding) vastgesteld van de gewone dwergvleermuis. Op beide avonden, dus zowel in het kraamseizoen als daarbuiten, zijn 10 tot 20 vleermuizen waargenomen. Op 14 juni 2013 (kraamseizoen) werden 15 tot 20 exemplaren waargenomen en op 19 augustus 2013 10 tot 15 exemplaren. De vleermuizen vlogen boven de Parallelweg tussen de dubbele bomenrij. Gezien het aantal vleermuizen, ten opzichte van een gemiddelde koloniegrootte van de gewone dwergvleermuis, is de vliegroute zeker aan te merken als essentieel.

CONCLUSIE

Op basis van het nader onderzoek aan de Hogedijk/Panoven te IJsselstein kan geconcludeerd worden dat de bomenrijen aan weerszijde van de Parallelweg (en de beplanting langs de Panoven) een essentiële functie hebben als vliegroute voor de gewone dwergvleermuis. De gewone dwergvleermuis gebruikt de vliegroute waarschijnlijk een groot deel van het jaar om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen in het centrum naar foerageergebieden aan de rand/buiten de bebouwde kom.

De ontwikkelingen in het plangebied aan de Parallelweg en Panoven te IJsselstein leiden tot aantasting van de vaste vliegroute van de gewone dwergvleermuis. Deze vleermuissoort is beschermd middels de Flora- en faunawet tabel 3 en is opgenomen in de EU Habitatrichtlijn Bijlage IV. Voor deze strikt beschermde soort betekent dit concreet dat op basis van artikel 75 van de Flora- en faunawet géén

vrijstelling mogelijk is van artikel 8 t/m 12 en derhalve een ontheffing noodzakelijk is.

Voordat kan worden gestart met de werkzaamheden dient de ontheffing Flora- en faunawet te zijn verleend. Indien er een omgevingsvergunning wordt aangevraagd kan tevens tegelijk met deze aanvraag het aspect Flora- en faunawet worden getoetst. In beide gevallen wordt het aspect flora en fauna door Dienst Regelingen (Ministerie van EZ) getoetst.

Bij de zowel ontheffingsaanvraag als de aanvraag van de omgevingsvergunning dient te worden aangetoond dat met de beoogde ingrepen de gunstige staat van instandhouding van de aanwezige soorten niet in gevaar komt. Door het treffen van mitigerende (verzachtende) maatregelen kan worden voorkomen dat de essentiële vliegroute verdwijnt en afbreuk wordt gedaan aan de instandhoudingsdoelstellingen van de soort. Om dit te bereiken dient een mitigatie-/activiteitenplan te worden opgesteld. Het activiteitenplan wordt na vaststelling ter toetsing voorgelegd aan het bevoegd gezag. De minister zal bij geen bezwaar een ontheffing verlenen of een verklaring van geen bedenkingen (v.v.g.b.) bij de omgevingsvergunning afgeven.

ZORGPLICHT

De zorgplicht (Artikel 2, Flora- en Faunawet) is altijd van toepassing, op basis waarvan door iedereen voldoende zorg in acht moet worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit kan bijvoorbeeld door buiten kwetsbare periodes (het voortplantings- en winterslaapseizoen) te starten met werkzaamheden en het gefaseerd werken om dieren de kans te geven om te vluchten. Verder kunnen vogels broeden binnen en in de omgeving van het plangebied. Werkzaamheden die een verstorend effect op broedende vogels veroorzaken mogen niet uitgevoerd worden.

Bijlage 5: inrichtingsschets plangebied

Fase 1a 144 pp
Fase 1b 37 pp

Fase 1a | Fase 1b

entree

bouwhoogte 10m
1800 m²

entree

bouwhoogte 10m
discount supermarkt
1200 m²

detailhandel
300 m²

bouwhoogte 10m
1800 m²

bouwhoogte 10m
bebouwingspercentage 70%
fase 2
3716 m²

fietspad

A

B

C

Hogedijk

Panoven

Maria Montessoriplein

Boerhaaveweg

Parallelweg

Baronieweg

Industrieweg

Nijverheidsweg

Tinbergenlaan

0 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50m

PANOVEN: voorstel inrichting in hoofdlijnen

SAB november 2013 1:1000 110201

Bijlage 6: logboek werkzaamheden

1. Verwijderen vegetatie

Datum van uitvoering:	
Naam uitvoerder / deskundige:	
Paraaf:	
Opmerkingen:	
Foto's:	

2. Verplanten bomen

Datum van uitvoering:	
Naam uitvoerder / deskundige:	
Paraaf:	
Opmerkingen:	
Foto’s:	

3. Kap bomen

Datum van uitvoering:	
Naam uitvoerder / deskundige:	
Paraaf:	
Opmerkingen:	
Foto’s:	

4. Vergraven bestaande watergang

Datum van uitvoering:	
Naam uitvoerder / deskundige:	
Paraaf:	
Opmerkingen:	
Foto’s:	

5. Aanbrengen van verhardingen, verlichting, e.d. (infrastructuur)

Datum van uitvoering:	
Naam uitvoerder / deskundige:	
Paraaf:	
Opmerkingen:	
Foto’s:	

6. Realisatie kruidenrijke vegetatie langs de nieuwe watergangen

Datum van uitvoering:	
Naam uitvoerder / deskundige:	
Paraaf:	
Opmerkingen:	
Foto's:	

7. Controle functioneren van mitigerende maatregelen

Datum van uitvoering:	
Naam uitvoerder / deskundige:	
Paraaf:	
Opmerkingen:	
Foto’s:	